

IZVJEŠĆA O ZNANSTVENIM SKUPOVIMA — REPORTS ON CONFERENCES

BUDIMPEŠTA — LITURGY AND MUSIC IN THE HISTORY OF THE PAULINE ORDER, MUZIKOLOŠKI INSTITUT, 25-27. 11. 2013.

Međunarodna muzikološka konferencija *Liturgy and Music in the History of the Pauline Order* [Liturgija i glazba u povijesti pavlinskog reda], održana u Budimpešti (na Muzikološkom institutu) 25. do 27. studenog 2013. jedan je u nizu poticaja Reda Sv. Pavla Pustinjaka (OSPPE) za istraživanje povijesti pavlina, kao i njihova doprinosa kulturnim i umjetničkim tekovinama Europe, a i šire. Bogato osmišljen program uključivao je prezentacije znanstvenih radova i istraživanja, koncerte, te posjet centru Sv. Adalbert u staroj mađarskoj prijestolnici Esztergomu.

Pozdravne riječi sudionicima skupa uputili su Balázs Déri, voditelj Latinskog odsjeka na Sveučilištu ELTE, te Pál Richter, direktor Muzikološkog instituta Mađarske akademije znanosti.

Znanstveni dio konferencije bio je podijeljen u nekoliko blokova: *Liturgy and Chant* [Liturgija i koral], *Notation and Theory* [Notacija i teorija], *Source Studies* [Istraživanje izvora], te *Late Developments in the Pauline Liturgy I i II* [Novija kretanja u pavlinskoj liturgiji I i II].

U bloku *Liturgy and Chant* svoje referate su predstavili sljedeći izlagači: **Jakub Kubieniec** (*Pauline Liturgy in Medieval Poland — Sources and Peculiarities* [Pavlinska liturgija u srednjovjekovnoj Poljskoj — izvori i specifičnosti]), **Miklós Földvály** (*Pauline Customs within the Esztergom Use. Archaism, Variant or Usage?* [Pavlinski običaji u ostrogonskome ususu. Arhaizam, varijanta ili korištenje?]), **Zsuzsa Czagány** (*Offizien für das Fest BMV de Nive in der mittelalterlichen ungarischen diözesanen und Pauliner Tradition* [Oficiji za svetkovinu BMV de Nive/Gospe od Snijega u srednjovjekovnoj mađarskoj dijecezanskoj i pavlinskoj tradiciji]), **Gábrriel Szoliva** OFM (*The Historical Layers of the Medieval Pauline Compline* [Povijesni slojevi srednjovjekovnog pavlinskog kompletorija]), **Györgyi Táborszky** (*Die Schichten des Pauliner Sequenzenrepertoires* [Slojevi pavlinskog repertoara sekvenci]).

U bloku *Notation and Theory* bili su zastupljeni **Mariusz Białkowski** (*Scandicus Forms in the Codex III 913 of the Library of Jasna Góra Monastery* [Oblici skandikusa u Kodeksu III 913 iz Knjižnice Samostana u Jasnoj Gori]), **Eva Veselovská** (*Bemerkungen zur Erforschung mittelalterlicher Handschriftenfragmente aus dem Gebiet der Slowakei — auf den Spuren von Pauliner Quellen* [Komentar o istraživanju srednjovjekovnih rukopisnih fragmenata na području Slovačke — tragovima pavlinskih izvora]), **Gabriella Gilányi** (*Preservation, Continuity, Archaism. Musical Notation in the Pauline Order between the 14th and 18th Centuries [a Preliminary Survey]* [Očuvanje, kontinuitet, arhaizam. Glazbena notacija u pavlinskom redu između 14. i 18. stoljeća /preliminarno istraživanje/]), **Czesław Grajewski** (*A Few Notes on the Pauline Tonary* [Nekoliko napomena o pavlinskom tonariju]), **Ágnes Papp** (*Eine Regelung für Psalmodie in Handschriften und Drucken der ungarischen Franziskaner nach dem Tridentinum* [Propis za psalmodiju u rukopisima i tisku mađarskih franjevac nakon Tridentskog koncila]).

Tematski blok *Source Studies* održan je u Esztergomu, gdje su referate pročitali **Andrea Kovács** (*Pauline Fragments in Zagreb* [Pavlinski fragmenti u Zagrebu]), **Remigiusz Pospiech** (*Polonica aus dem Graduale der Pauliner (R 659/III 913)* [Polonica u Pavlinskom gradualu (R 659/III 913)]), te **Mateja Erwin** (*Paulinische Heiligenkalender aus dem Jagiellon — Messbuch als Spiegelbild Multikulturalität des Ordens* [Pavlinski svetački kalendar iz Jagiellonskog misala kao odraz multikulturalnosti Reda]).

Posljednjeg dana simpozija u dva je dijela bio podijeljen blok *Late Developments in the Pauline Liturgy*, a svoje referate su predstavili Elmar Kuhn (*Die officia propria der Schwäbischen Provinz des Paulinerordens* [Officia propria švapske provincije pavlinskog reda]), **P. Janusz Zbudniewek** (*Wenig bekannte Werke von P. Szymon Mielecki bezüglich der Liturgiereform im Paulinerorden um die Wende vom 16./17. Jahrhundert* [Malo poznata djela p. Szymona Mieleckog u odnosu na liturgijsku reformu unutar pavlinskog reda na prijelazu iz 16. u 17. stoljeće]), **Orsolya Csomó** (*The Post-Medieval Processional Practice of the Zagreb Cathedral and the Paulines of the Zagrebian Diocese* [Poslijesrednjovjekovna procesionalna praksa zagrebačke katedrale i pavlina zagrebačke biskupije]), **Fryderyk Rozen** (*Pauline Missal from 1537 in the Collection of University Library in Warsaw* [Pavlinski misal iz 1537. u Zbirci Sveučilišne knjižnice u Varšavi]), **Lucija Konfic** (*Paulines' Contributions to Croatian Music: Research Based on Sources and Their Migrations* [Pavlinski doprinos hrvatskoj glazbi: istraživanja temeljena na izvorima i njihovim migracijama]), te **Gábor Kiss** (*The Mass Ordinary formulas of the 18th Century Hungarian and Croatian Pauline Provinces* [Formule misnog ordinarija iz mađarskih i hrvatskih pavlinskih provincija u 18. stoljeću]).

Prezentaciju znanstvenog dijela konferencije upotpunio je posjet centru Sv. Adalbert u Esztergomu, gdje je održan i dio izlaganja (tematski blok *Istraživanje izvora*). Sudionici su imali priliku posjetiti bogatu Knjižnicu Teološkog kolegija uz stručno vodstvo, te esztergomsku Katedralnu knjižnicu, gdje nas je fond srednjovjekovnih crkvenih knjiga zadivio svojim brojem i bogatstvom.

Program su uz navedeno nadopunili i prigodni koncerti. Na kraju prvog dana u dvorani B. Bartóka Muzikološkog instituta predstavila se *Schola Sancti Pauli* iz Pečuha pod vodstvom Gabrielle Fodor. Drugi je koncert u franjevačkoj crkvi Sv. Ane u Esztergomu priredila *Schola Gregoriana Instituta Muzykologii KUL* iz Lublina pod vodstvom Piotra Pačkowskog, izvevši izbor responzorija, antifona i raznih crkvenih napjeva iz pavlinskih i drugih izvora od 13. do 17. st. Nakon koncerta slijedila je sv. Misa, na kojoj je *Schola Gregoriana* pjevala 1. večernju iz Oficija Sv. Pavla Pustinjaka. Treći koncert zaključio je konferenciju u Muzikološkom institutu u Budimpešti, gdje je ansambl pod vodstvom Benedeka Héja izveo kao primjer pavlinske glazbe 18. stoljeća *Divertimento in Es* (A3), te stavke *Kyrie* i *Gloria* iz *Mise u C-duru* (C M.C.2) pavlinskog skladatelja Amanda Ivančića, uz kratku uvodnu riječ Lucije Konfic o Ivančiću i njegovu opusu.

Službeni jezici konferencije bili su engleski i njemački, iako se u raspravama i neformalnim susretima komuniciralo i na mađarskom, poljskom, hrvatskom, francuskom i talijanskom, što svakako potvrđuje multikulturalni karakter konferencije i pavlinskog reda. Skup je završio željom p. Nikodema Kilnara, gorljivog poticatelja kulturnih događanja vezanih uz pavlinski red, za skorim ponovnim susretom na konferenciji u Zagrebu.

Lucija KONFIC
Zagreb

MAINZ — MUSIC MIGRATIONS: FROM SOURCE RESEARCH TO CULTURAL STUDIES, JOHANNES GUTENBERG-UNIVERSITÄT, 24-25. 4. 2014.

Prvi u trolistu znanstvenih skupova vezanih uz europski projekt *Music Migrations in the Early Modern Age: Meeting of the European East, West and South* (MusMig) što ga financira HERA (Humanities in the European Research Area), koji se vodi iz Odsjeka za povijest hrvatske glazbe HAZU, a uz partnere iz Njemačke, Poljske i Slovenije održan je u Mainzu, na Sveučilištu Johannes Gutenberg, jednom od projektnih partnera. Gesa zur Nieden i Berthold Over, voditelji tamošnjeg projektnog tima, osmislili su »radionicu« u kojoj su se propitivale temeljne teme vezane uz projekt u razdoblju 17. i 18. stoljeća: razne vrste glazbenih izvora, ali i teorijski i tehnički okviri u kojima će se moći izraditi mreža putujućih/migrirajućih glazbenika, rekonstruirati njihovi itinereri i ciljevi, gdje će se prepoznati svjetovna i crkvena središta centripetalne privlačnosti, u kojima su se ukrštali njihovi putevi i gdje su postojale mogućnosti za preuzimanje ideja, glazbenih oblika i stilova te istraživati osobni i društveni motivi za takve migracije. U okviru panela kojima je težište na metodološkim pristupima, posebna

se pažnja posvetila digitalizaciji u humanističkim disciplinama (Digital humanities) kao jednom od bitnih sredstava za proučavanje biografija i mreža glazbenih migracija.

Prvoga dana skupa zgusnuti je program, uglavnom gostiju-istraživača izvan projekta MusMig, bio artikuliran u četiri panela. U prvome su se proučavali raznovrsni izvori (Sources of Music Migrations in 17th- and 18th-Century Europe), koji često i nisu u žarištu muzikologa. Povjesničarka Mélanie Traversier (Lille) izvijestila je o istraživanjima u arhivima vezanima uz francusku međunarodnu politiku (Foreign Affairs Archives and Circulation of Music and Musicians in the 18th Century); Norbert Dubowy (Frankfurt) analizirao je različite rute glazbenika kao izvor za proučavanje migracija (Musical Tours, Sources for Musician's Migrations), a Rudolf Rasch (Utrecht) je izvijestio o stranim skladateljima koji su surađivali s nakladnikom Rogerom koji je djelovao u Amsterdamu početkom 18. stoljeća (Roger's Foreign Composers).

Drugi panel postavio je težište na kontekst i metodologije istraživanja (Contexts and Methodologies): Joachim Kremer (Stuttgart) izvijestio je o istraživanju biografija kao jednom od ključnih metoda proučavanja migracija (»Versuche es anderwärts«. Musical Migration and Biography in Early Eighteenth Century), Rashid-S. Pegah (Würzburg) istražio je slučaj migranta J. F. Bäricke (»Verehrungsberechtigte«. The Case of Jonas/Johann Friedrich Bäricke), a Michael Talbot (Liverpool) glazbeničko djelovanje Francesca Scarlattija, brata slavnijeg Alessandra (From »Sonate a quattro« to »Concertos in Seven Parts«: the Acclimatization of Two Compositions by Francesco Scarlatti).

Treći panel bavio se pitanjima digitalizacije glazbenih izvora (Digital Humanities Between Person Data and Music History) pri čemu su izlagači predstavili različite baze podataka i obradbu izvora vezanih uz migracije. Dva njemačka istraživača iz projektnog tima — Berthold Over (Mainz) i Torsten Roeder (Berlin) prikazali su bazu podataka izgrađenu na projektu MUSICI i njezinu upotrebu i transformaciju u projektu MusMig (MUSICI and MusMig. Continuities and Discontinuities); Gerhard Lauer (Göttingen) predstavio je eHumanities centre u Paderbornu (The Wisdom of the Crowd? Workflows, Virtual Science and Other Ways of Digital Collaboration), Sophie Fetthauer (Hamburg) govorila je o bazi LexM koja sadržava podatke o glazbenicima migrantima u 20. stoljeću (LexM. Lexical Coverage of Migrating Musicians in the Nazi Era), Helmut Loos (Leipzig) je ukazao na važnost migracija i u 19. stoljeću, dok je proučavanje djelovanja srednjoeuropskih i istočnoeuropskih glazbenika u istraživanjima često zanemareno (Musica Migrans. Institutions as Starting Points for Research on Musical Interchanges between Eastern and Western Europe /19th Century/).

Četvrti panel najavio je jedno od ključnih pitanja u projektu MusMig, a to je komunikacija između istočne i zapadne Europe (Music Migration Between the East and West). Barbara Przybyszewska-Jarmiska i Alina Żórawska-Witkowska iz Varšave, obje sudionice projekta, pokazale su to na primjeru dvojice skladatelja vezanih uz Poljsku: Kaspara Förstera mlađeg u 17. i Pietra Mire u 18. stoljeću

(Questions and Objectives: The Case of Kaspar Förster the Younger/Il caso di Pietro Mira detto Petrillo), dok su Jan Kusber i Matthias Schnettger (Mainz) ukazali na specifičnosti putovanja u Rusiju početkom 18. stoljeća na nekim primjerima poput pjevača Balatrija i Mensikova (The Russian Experience: The Example of Filippo Balatri). Jana Perutková i Jana Spáčilová (Brno) donijele su pregled moravskih izvora o brojnim talijanskim pjevačima, iz sačuvanih libreta, spisa, korespondencije, računa i dr. (Italian Opera Singers in Moravian Sources 1720-1740).

Na kraju ovog intenzivnog programa, Colin Timms (Birmingham) izložio je u posebnom pozvanom predavanju pitanja cirkulacije, transmisije, diseminacije glazbenog materijala i migracije glazbenika na primjeru talijanskog svećenika, diplomata i glazbenika Agostina Steffanija (1654-1728) (A. Steffani: A Case Study in Musical Migration). Timms je analizirao motive za glazbenička putovanja, trajanje i odabir mjesta njihovih boravaka, utjecaje kojima su putnici-glazbenici bili izloženi te upozorio na niz pitanja koja si istraživači takvih tema moraju postavljati.

Drugi je dan ovoga skupa bio posvećen radu na projektnim temama. U prvom je panelu 10 istraživača s projekta predstavilo prve rezultate rada na individualnim temama, ali su ukazali i na neke dileme i probleme koji se postavljaju u objedinjavanju rezultata u zajedničku bazu podataka. Istupili su: iz Zagreba Vjera Katalinić (A Servant to the Audience, a Servant to the Master, a Servant to the Community? The Special Case of Luka Sorgo [1734-1789], a Noble Master), Stanislav Tuksar (Croatian Writers on Music and Transfer of Ideas in Their New Environment: The Case of Juraj Križanić [1619-1683?]) i Lucija Konfic (u okviru iste teme o glazbenim piscima: People and Places in a [Music] Source: a Case Study of G. M. Stratico and His Theoretical Treatises), iz Mainza Gesa zur Nieden (French Musicians in Central Europe. A Systematic Survey) i Berthold Over (Music and Dynasty. Migration of Musicians in Dynastic Contexts), iz Münchena povjesničarka Britta Kägler (Competition — Integration — Melting Pot: European Musicians at the Catholic Court of Munich). Iz Varšave su o svojim istraživanjima referirale Barbara Przybyszewska-Jarmiska (Migratory Musicians at the Polish Royal Court in the 17th Century), Alina Żórawska-Witkowska (Foreign Musicians at the Polish Court in the 18th Century) i Aneta Markuszewska (The Spread of Italian Libretti), dok su iz Ljubljane nastupile Metoda Kokole (Migrations of Music Repertoire: What Has the Countess Josepha von Attems Kept in Her Music Collection of 1744?) i Maruša Zupančič (Collecting Data of Musicians: Dilemmas of Choice and Wanted Categories).

U posljednjem su panelu predstavnici istraživačke grupe iz Berlina — Martin Albrecht-Hohmaier, Janna Hennicke i Torsten Roeder — održali prezentaciju o radu na bazi podataka, na temelju čega se razvila plodonosna rasprava o raznovrsnim parametrima i kategorijama koje u nju treba uvesti ili modificirati.

Ovaj zgusnuti program predstavljao je ne samo upoznavanje s međusobnim radom, načinom razmišljanja i angažmanom na projektu, već je donio i brojne

nove ideje i poticaje koji su našli primjenu u daljnjem radu na zadanim temama. Zbornik radova je u tisku.

Vjera KATALINIĆ
Zagreb

SUBOTICA — MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SIMPOZIJ O HRVATSKOM MUZIKOLOGU I SKLADATELJU ALBI VIDA KOVIĆU O 100. OBLJETNICI ROĐENJA I 50. OBLJETNICI SMRTI, 15-18. 5. 2014.

U organizaciji Subotičke biskupije i Katoličkog društva za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice, te Instituta za crkvenu glazbu »Albe Vidaković« KBF-a i Hrvatskog društva crkvenih glazbenika iz Zagreba, održan je u Subotici četverodnevni međunarodni znanstveni simpozij »Dani Albe Vidakovića« o hrvatskom muzikologu, skladatelju i dirigentu Albi Vidakoviću. Povod održavanju ovog simpozija bila je 100. obljetnica njegova rođenja odnosno 50. obljetnica smrti.

Otvorenje simpozija bilo je u četvrtak 15. svibnja u Velikoj vijećnici stare Gradske kuće. Pozdravne riječi uputili su subotički biskup Ivan Penzeš, subotički gradonačelnik Jenő Maglai, zatim Tonči Matulić, dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta iz Zagreba, Mirta Kudrna, predstojnica Instituta za crkvenu glazbu »Albe Vidaković« iz Zagreba te, u ime organizacijskoga odbora simpozija, Miroslav Stantić, katedralni zborovođa i orguljaš iz Subotice. Program otvorenja nastavljen je reprodukcijom dvaju zvučnih zapisa iz pedesetih godina prošloga stoljeća na kojima pjeva katedralni zbor iz Zagreba pod ravnanjem Vidakovića te projekcijom filma o Albi Vidakoviću »Zdravo, o moj anđele«, koji je 1993. godine snimila Hrvatska radio televizija u režiji Petra Šarčevića.

Radni dio simpozija započeo je u subotu 16. svibnja u kongresnoj dvorani Pastoralnog centra »Augustinianum«. Održano je šest predavanja koja su imala za cilj predstaviti životni put i različita područja djelovanja Albe Vidakovića. Predavanje Stjepana Beretića, katedralnog župnika iz Subotice, naslovljeno »Životni put Albe Vidakovića«, donijelo je, osim biografskih podataka o samome Vidakoviću, i povijesni pregled ondašnje Kaločko-bačke biskupije, Vidakovićev odnos prema Subotici, kolegama, njegovoj glazbenoj naobrazbi, ali i osobne utiske izlagača na temelju poznanstva s mladim Vidakovićem. Uslijedilo je predavanje Miroslava Martinjaka, profesora na Institutu za crkvenu glazbu iz Zagreba, čija je tema bila »Djelovanje Albe Vidakovića u osvit Drugoga vatikanskog sabora«. U svojem izlaganju Martinjak se dotaknuo Cecilijanskog pokreta, iznoseći njegov nastanak i odlike čije je smjernice i Vidaković provodio. Pri tome je bilo istaknuto da je Vidaković već prije samoga Drugoga vatikanskog koncila anticipirao njegove

zaključke, i to ne samo idejom oko osnivanja glazbenog učilišta za crkvene glazbenike, već i načinom skladanja zbornih skladbi za liturgiju i pučkih popijevki. »Skladateljski opus i zastupljenost pučke popijevke Albe Vidakovića u liturgijskim pjesmaricama« tema je izlaganja koje je održao Miroslav Stantić. Predstavljajući bogati opus Vidakovićeve stvaralaštva, Stantić je naglasio kako je Vidaković liturgijsko-glazbenu baštinu obogatio novim skladbama unoseći u njih svježinu i inventivnost, poput istarske ljestvice. Također je bilo apostrofirano da je Vidakovićeve popijevke dobro zastupljene u pjesmaricama i liturgijskoj izvedbenoj praksi, no da ne treba zanemariti njegov svjetovni opus, koji je manje poznat ali jednako značajan i važan. Četrto predavanje održao je pijanist, muzikolog i povjesničar umjetnosti Dragoljub Katunac iz Beograda. Tema njegova izlaganja bila je »Osvrt na Vidakovićevu Bibliografiju Frederica Chopina u Jugoslaviji iz 1956. godine«. Katunac je Vidakovićevu bibliografiju o Chopinu, izrađenu pedesetih godina 20. stoljeća i tiskanu u bečkom godišnjaku, ocijenio kao vrijedan rad za ondašnji jugoslavenski prostor, u vrijeme kada se tek začinjala muzikološka publicistika te zaključio da taj rad na svoj način govori o ondašnjoj muzikološkoj misli na jugoslavenskim prostorima. Peto predavanje, »Etnomuzikološki rad Albe Vidakovića«, iznio je Marijan Steiner s Teološko-katehetskog instituta Družbe Isusove iz Zagreba. On je sudionike upoznao sa zanimljivim detaljima o Vidakovićevim terenskim istraživanjima te o njegovu radu na crkvenim popijevkama u Bačkoj. Pri tome su analitička preglednost i komparativna metoda izdvojene kao bitne odlike Vidakovićeve etnomuzikološkog istraživanja i pisanja. Posljednje predavanje ovoga dana simpozija održala je Tamara Štricki, profesorica u Muzičkoj školi u Subotici, pod naslovom »Muzikološki rad Albe Vidakovića«. U svom predavanju Štricki je stavila naglasak na Vidakovićeve istraživanja o glazbenoj prošlosti Subotice, te o životu i radu prvoga subotičkoga zborovođe i orguljaša katedrale Đure Arnolda, koji je postavio temelje glazbenome životu Subotice te sastavio *Pismenik* iz 1819. godine. Na koncu izlaganja zaključila je da je Vidakovićev rad o Đuri Arnoldu iz 1937. godine objavljen u *Sv. Ceciliji* prvi njegov rad toga tipa, te da ga je on uveo u svijet muzikologije, kojom se kasnije predano bavio. Radnim dijelom simpozija predsjedali su Josip degl' Ivello kao moderator, te Miroslav Martinjak i s. Katarina Koprek.

Poslije svih predavanja održana je orguljska radionica u katedrali za studente Instituta za crkvenu glazbu i učenike Glazbene škole iz Subotice, s temom »Interpretacija orguljske glazbe francuske romantike«, koju je održao subotički orguljaš Kornelije Vizin. U večernjim satima u svečanoj dvorani Muzičke škole održan je Koncert skladbi subotičkih skladatelja Vidakovića i Ferencza Gaala. Na koncertu su nastupili Krešimir Ivančić na violini, sopranistica Alenka Ponjavić i Kornelije Vizin na klaviru, koji su izveli skladbe za glasovir solo, i skladbe za glasovir i violinu Ferencza Gaala, a posebnu pozornost izazvale su svjetovne pjesme Albe Vidakovića: *Cincokrt* i *Oj Ivane Ivaniću*, te njegov Preludij i fuga u c-molu za violinu i glasovir.

U subotu, 17. svibnja, u prijedodnevnom satima nastavljen je radni dio simpozija. »Razvoj profila crkvenoga glazbenika u Hrvatskoj od vremena Albe Vidakovića do danas« bila je tema prvoga predavanja koje je održala Mirjana s. Cecilija Horvat s Instituta za crkvenu glazbu iz Zagreba. Ona se u svom izlaganju osvrnula na položaj crkvenoga glazbenika od vremena osnutka Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu za Vidakovićevo vremena, te na položaj crkvenoga glazbenika nekada i njegovo mjesto danas, kao glazbenika u crkvi i društvu. Drugo predavanje održao je zborovođa i dirigent iz Zagreba Josip deg'Ivellio na temu »Snimljene skladbe Albe Vidakovića i osvrt na oratorij *Tužba u hramu*«. Predstavljajući sve zvučne zapise s Vidakovićevim skladbama, od LP-ploča i kasete do kompaktnih ploča, zaključio je da sveukupna minutaža do sada snimljenih Vidakovićevih skladbi iznosi oko 190 minuta glazbe. U drugom dijelu izlaganja osvrnuo se na oratorij Albe Vidakovića *Tužba u hramu*, što su ga prema skicama dovršavali Anđelko Klobučar i Lovro Županović. To djelo svoju je praizvedbu doživjelo tek 1997. godine u Zagrebu, na svečanostima Pasijske baštine. Treće predavanje zamišljeno je kao niz osobnih sjećanja na Vidakovića kao rođaka, profesora i kolegu, a iznijeli su ih Jasna Ivančić, Josip Mioč, te u ime odsutnoga o. Izaka Špralje, Josip deg'Ivellio. Jasna Ivančić, nećakinja Albe Vidakovića, govorila je o svojim sjećanjima na »uju«, koja sežu u doba njezina djetinjstva. Na vrlo emotivan i dirljiv način ona je prikazala lik svoga rođaka u susretima sa obitelji za vrijeme praznika u Subotici. Josip Mioč, kao učenik Albe Vidakovića u sjemeništu na Šalati i pjevač u njegovu katedralnom zboru u Zagrebu, posvjedočio je o njegovu stručnom i ozbiljnom pristupu u radu sa zborom i uspjesima na nastupima. Referat o. Izaka Špralje ukazao je na poteškoće koje je Vidaković kao glazbenik i svećenik imao u ona »nesmiljena vremena«, koja su crkvenu glazbu stavljala u drugi plan. Podsjetio je kako je unatoč tome Vidaković s velikim poletom radio na promicanju hrvatske glazbe. Špralja je svoja sjećanja na Vidakovića usmjerio i na period rada oko osnivanja Instituta za crkvenu glazbu, zajedničkog pisanja i osmišljavanja programa i ostvarivanju ideja, navodeći da je Vidakovića doživio kao stručnjaka i vrhunskog poznavatelja crkvene glazbe. Posljednje predavanje i radionicu održala je s. Katarina Koprek s Instituta za crkvenu glazbu iz Zagrebu. U predavanju naslovljenom »Riječ Božja — izvor glazbene inspiracije gregorijanskog korala« Koprek je protumačila osnovne pojmove gregorijanske notacije i pjevanja te ukazala na paleografska istraživanja Albe Vidakovića, koja su potvrdila da je područje hrvatskoga Jadrana sastavni dio europske baštine gregorijanske neumatske notacije — činjenicu koja je do tada bila potuno nepoznata. Na radionici je otpjevano i nakoliko napjeva gregorijanskoga repertoara. Radnim dijelom predsjedali su o. Marijan Steiner kao moderator te Miroslav Stantić i s. Domagoja Ljubičić.

U zaključnoj diskusiji konstatirano je da je potrebno više pažnje posvetiti promoviranju Vidakovićeva djela u izvođenju a onda i u izdavanju skladbi, budući da se još mnoge nalaze u rukopisu. U večernjim satima u katedrali sv. Terezije Avilske priređen je koncert skladbi Albe Vidakovića, na kojem su sudjelovali Katedralni zbor »Albe Vidaković«, Dječji katedralni zbor »Zlatni klasovi« i

»Collegium Musicum Catholicum« iz Subotice pod ravnanjem Miroslava Stantića, Mješoviti zbor Insituta za crkvenu glazbu »Albe Vidaković« iz Zagreba pod ravnanjem Marka Magdalenića, te Zbor Hrvatskog pjevačkog društva »Slavulj« iz Petrinje pod ravnanjem Josipa degl'Ivellia. Uz brojnu publiku koja je ispunila katedralu, bile su prisutne osobe iz javnog i kulturnog života Subotice, subotički biskup Ivan Penzeš te apostolski nuncij svete stolice u Beogradu Orlando Antonini, koji je pozdravio izvođače i publiku. Simpozij je zaključen u nedjelju 18. svibnja posjetom grobu Albe Vidakovića na subotičkom bajskom groblju, te svečanom svetom misom u katedrali — bazilici sv. Terezije Avilske, na kojoj su pjevali svi zborovi koji su sudjelovali na večernjem koncertu u subotu (oko 150 pjevača) izvodeći Vidakovićeve skladbe.

Miroslav STANTIĆ
Subotica

BIRMINGHAM — MEDIEVAL AND RENAISSANCE MUSIC CONFERENCE, UNIVERSITY OF BIRMINGHAM, DEPARTMENT OF MUSIC, 3-6. 7. 2014.

Na Odsjeku za glazbu Sveučilišta u Birminghamu odvijao se od 3. do 6. srpnja 2014. međunarodni muzikološki simpozij posvećen srednjovjekovnoj i renesansnoj glazbi, poznat i kao *MedRen*. Time se nastavila tradicija da se nakon Nottinghama 2012. *MedRen* svake dvije godine održava u Velikoj Britaniji. Kako su u pozdravnom govoru istaknuli James Cook i Andrew Kirkman, organizatori simpozija, riječ je o najvećem *MedRen-u* do sada. Premda se takva tvrdnja može čuti svake godine, ovaj je *MedRen* doista bio impresivan: predstavljeno je preko 160 referata i 5 poster sesija, čiji su autori muzikolozi iz različitih dijelova Europe, Sjedinjenih Američkih Država, Kanade, Brazila i Australije.

Sâm rad simpozija održavao se u kampusu *Edgbaston*, unutar novoobnovljenog kompleksa *Bramall Music Building*. Program je bio podijeljen u čak pet paralelnih sesija. Raznoliki prilozi i zanimljivi sadržaji koji su bili predstavljani znali su predstavljati i pravi problem — sudionici često nisu mogli odlučiti kojoj sesiji prisustvovati! Tematski spektar obuhvaćao je širok vremenski luk (od 12. do 16. stoljeća) nad različitim geografskim područjima, od Rima do Engleske te od Pirinejskog poluotoka do Gruzije. Neke su sesije već i samom svojom duljinom u dvostrukim terminima stavile naglaske na određene teme, kao što su primjerice *Sources* (Izvori), *Iberia* (Iberija), *Mouton the Composer* (Skladatelj Mouton) i *Cyclic Concepts in Compositions by Ludwig Senfl* (Cikličke zamisli u skladbama Ludwiga Senfla). Uz tematske sesije, program je obuhvaćao velik broj samostalnih izlaganja koja su pokrivala različite glazbene aspekte: od izvoditeljske prakse, skladateljskih

pristupa, teorije i notacije, do organuma, moteta i madrigala. Zbog istodobnog održavanja izlaganja na više lokacija, nisam bila u mogućnosti čuti sve referate koji su me zanimali, pa ovdje iznosim naslove sesija kojima sam nazočila: *Manuscripts and Prints into the Later Renaissance* (Rukopisi i tiskovine u kasnijoj renesansi), *Sources* (Izvori), *England* (Engleska), *Manuscripts* (Rukopisi), *Habsburgs/ Patronages* (Habsburzi/Pokrovitelji), *Application of Computational Symbolic Music Analysis to Medieval and Renaissance Music* (Primjena računalne simboličke glazbene analize na srednjovjekovnu i renesansnu glazbu), *Medieval Music and Performance* (Srednjovjekovna glazba i izvedba), *Iberia* (Iberija) te *Georgan Medieval Music* (Gruzijska srednjovjekovna glazba). Zanimljivo je bilo čuti i iskustva vezana uz digitalizaciju rukopisnih i tiskanih izvora ili baze podataka za ranu glazbu. Cjelokupni program konferencije može se pronaći na web adresi <http://www.birmingham.ac.uk/schools/lcahm/departmentsmusic/events/2014/medren2014.aspx>.

Autorica ovih redaka izložila je referat *Organ and Organ-building in Croatian Lands from 14th to 16th Century* (Orgulje i orguljarstvo u hrvatskim zemljama od 14. do 16. stoljeća), koji je bio dijelom sesije *Instrumental music* (Instrumentalna glazba). U istoj sesiji predstavila se i Bláithin Hurley s referatom *Viols, a Hurdy-Gurdy and Pearl-Encrusted Hairpiece: The Secrets of a Sixteenth-Century Venetian Luthier's Workshop Revealed* (Viole, hurdy-gurdy i perike optočene biserima: otkrivene tajne venecijanskih radionica gudačkih instrumenata šesnaestog stoljeća). U sklopu sesije *Eastern Europe* (Istočna Europa) mogao se čuti referat još jedne hrvatske predstavnice. Monika Jurić Janjik pripremila je referat *The Work of Art in General and »Irene, ovvero della bellezza« (Venice, 1599) of Michele Monaldi (1540-1592), Poet and Philosopher from Dubrovnik* (Rad o umjetnosti općenito te »Irene, ovvero della bellezza« [Venecija, 1599] Miha Monaldija, pjesnika i filozofa iz Dubrovnika). Nažalost, ona nije mogla prisustvovati konferenciji pa je njezin referat pročitala Megan K. Eagan. U istoj su sesiji izložena još dva referata: Angieszka Leszczyńska bavila se temom *Jacob Regnart and His Connections to Silesia and Poland* (Jacob Regnart i njegove veze sa Šleskom i Poljskom), a Jan Bat'a temom *Lutheran Music in Late Renaissance Prague* (Luteranska glazba u kasnorenesansnom Pragu). S obzirom na ovako geografski široko područje mogli bismo se zapitati koliko je opravdana odluka da se ovi referati objedine pod zajedničkim nazivnikom *Istočna Europa*.

Jedna od posebnosti ovog *MedRen*-a bila je u tome što je cijela konferencija zajedno sa sudionicima drugog dana održavanja »preseljena« u grad Coventry, 30 kilometara udaljen od Birminghama. Za razliku od Birminghama, koji je ponajprije poznat kao jedan od vodećih gradova industrijske revolucije u Engleskoj i ekonomski centar njezina središnjeg dijela, Coventry ne karakteriziraju samo industrijski kapaciteti. Grad se ponosi brojnim kulturnim i povijesnim znamenitostima, među kojima valja istaknuti crkvu Svetog Trojstva te katedralu iz 14. stoljeća, teško oštećenu tijekom Drugoga svjetskog rata. Osim izlaganja, tamo su sudionici u gradskom arhivu mogli pogledati čuveni fragment *Caput* te uživati u zajedničkoj večeri u srednjovjekovnom zdanju *Guildhall of St Mary*. U Coventryju

je održan i koncert vokalnog ansambla *Binchois Consort* pod naslovom *English Polyphony and the Coventry Guilds: Music Patronage and Civic Identity, pre-1548* (Engleska polifonija i cehovi iz Coventryja: glazbeno pokroviteljstvo i građanski identitet prije 1548). Na programu su, uz skladbe anonimih autora, bila djela engleskih skladatelja 15. i 16. stoljeća kao što su Walter Frye, John Plummer, John Dunstaple i William Cornysh.

Osim ovog, na konferenciji je održano još nekoliko glazbenih događanja i popratnih sadržaja. Vokalno instrumentalni sastav *Ensemble Cantastorie* održao je predavanje-recital pod naslovom *From Pietrobono to Bossinensis: Reassessing Frottola Performance Practice Through F-Pn Rés.Vmd. MS 27* (Od Pietrobona do Bossinensisa: preispitivanje izvođačke prakse frotole kroz F-Pn Rés.Vmd. MS 27). Publici su predstavili frotole skladatelja kao što su Bartolomeo Tromboncino, Marchetto Cara, Filippo de Luprano, Vincenzo Capirola i Franciscus Bossinensis iz jednog od najstarijih sačuvanih izvora glazbe za lutnju. Naime, poznat i pod nazivom *Thibault Lute Book*, ovaj je rukopis nastao u Veneciji između 1502. i 1512. U koncertnoj dvorani *Elgar* su za vrijeme trajanja konferencije bile izložene raskošno ukrašene orgulje iz crkve St Teilo u Cardiffu (Wales), izgrađene 2010. u radionici *Goetze and Gwynn*. Nastale su kao replika engleskih orgulja iz kasnog srednjeg vijeka, a detalji vezani uz njihovu gradnju, karakteristike i ukrašavanje mogu se pogledati na web adresi www.experienceofworship.org.uk. Ove su orgulje korištene i u sklopu radionice *Organ and Voices: issues of »alternatim« Practice*, koju su održali *Binchois Consort* te orguljaš i muzikolog Magnus Williamson. Program konferencije obogaćen je i s dvama ključnim predavanjima. Anna Maria Busse Berger sa Sveučilišta u Davisu (Kalifornija) govorila je na temu *Compositional Process: A Reappraisal* (Skladateljski proces: ponovna procjena), a Adris Butterfield sa Sveučilišta Yale na temu *From Shape to Sound in Medieval Song* (Od oblika do zvuka u srednjovjekovnoj pjesmi).

Na kraju ovog izvješća ostaje mi ugodna dužnost zahvaliti profesorima Stanislavu Tuksaru i Eminu Armanu, koji su mi svojim dragocjenim savjetima pomogli pri istraživanju građe i pisanju referata. Zahvalila bih i Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba te Hrvatskom muzikološkom društvu, koji su financijski poduprli moj odlazak u Birmingham. Kao i prijašnje dvije godine, *MedRen* se pokazao kao izuzetno poučno iskustvo, obilježeno nizom inspirativnih izlaganja i kvalitetnih diskusija, kao i pozitivnim odnosima priznatih stručnjaka za sredovjekovnu i renesansnu glazbu prema mlađim sudionicima. Po završetku simpozija održan je sastanak na kojem su dogovoreni gradovi domaćini predstojećih *MedRen* konferencija: u srpnju 2015. to će biti Bruxelles, a godinu kasnije Sheffield.

Vilena VRBANIĆ
Zagreb

VENECIJA — MEĐUNARODNA KONFERENCIJA »TOWARDS A NETWORK OF EUROPEAN ARCHIVES OF TWENTIETH-CENTURY MUSIC. MUSICIANS' CORRESPONDENCE AND INTERACTION BETWEEN ARCHIVES«, 27-28. 6. 2014.

Predstavnici glazbenih knjižnica i arhiva okupili su se u Veneciji 27. i 28. lipnja 2014. na međunarodnoj konferenciji posvećenoj korespondencijama glazbenika 20. stoljeća s nazivom *Prema mreži europskih arhiva glazbe 20. stoljeća. Glazbeničke korespondencije i interakcija između arhiva*. Organizatori su bili *Instituto per la musica — Fondazione Giorgio Cini* i *Fondazione Ugo e Olga Levi*, dvije mletačke fondacije koje godinama podupiru glazbenu umjetnost u najširem smislu. U organizaciji su pomogli i *Fondazione Archivio Luigi Nono* iz Venecije te Sveučilište iz Calgaryja. Sudjelovalo je dvadesetak predstavnika glazbenih knjižnica i arhiva iz Austrije, Francuske, Italije, Mađarske, Njemačke, Poljske, Švicarske i Velike Britanije, a jedini predstavnik iz jugoistočne Europe bila je Nada Bezić iz zagrebačkog Hrvatskoga glazbenog zavoda, koja je o tome krajem 2014. godine objavila kratki izvještaj u glasilu HGZ-a *HaGeZe* (»HGZ u mreži europskih arhiva glazbe 20. stoljeća«, 18 [2014] 1, 3). Konferencija je propitivala postoji li potreba za većom povezanošću takvih ustanova i kakva bi ta povezanost trebala biti.

Izlaganja su bila okupljena unutar dvije teme. U uvodnom izlaganju na prvu temu, *Sakupljanje, zaštita, opisivanje i obrada dostupnih korespondencija skladatelja. Stanje istraživanja*, Werner Grünzweig iz Glazbenog arhiva berlinske *Akademie der Künste* ukazao je na neke osnovne probleme kao što je zaštita privatnosti, zbog koje njegova ustanova do daljnjega ne planira skeniranje pisama skladatelja 20. stoljeća i njihovu dostupnost na internetu. Drugačije je s pismima skladatelja iz ranijih razdoblja, pa je tako Piotr Maculewicz iz Sveučilišne knjižnice u Varšavi pokazao, između ostalog, i kako su Chopinova pisma u prijepisu dostupna na internetu (*Internet Chopin Information Centre*, <http://en.chopin.nifc.pl/>). Neke institucije, kao npr. *Internationales Musikinstitut Darmstadt*, tek su prije nekoliko godina započele digitalizaciju svoje arhivske građe; prema riječima Sylvie Freydank, do sada je učinjeno 70.000 skenova dokumenata koji govore o povijesti ljetnih tečajeva u Darmstadtu. Iz Glazbene zbirke *British Library* iz Londona došli su Nicolas Bell i Richard Chesser, upoznavši nazočne i s projektom popisivanja glazbeničkih korespondencija u ustanovama u Velikoj Britaniji iz 2011. (*Collections of Musicians' Letters in the UK and Ireland: a Scoping Study*, dostupno na web stranici IAML-a). Osobito je bilo zanimljivo izlaganje Felixa Meyera, ravnatelja *Paul Sacher Stiftung*, arhivskog i istraživačkog centra za istraživanje glazbe 20. i 21. stoljeća iz Basela. U tako velikoj instituciji, gdje se čuva više od 1.000.000 pisama (!), u pravilu se sva novopristigla korespondencija mikrofilmira, ne samo zbog zaštite, nego i kako bi se sačuvao prvotni red građe (dakle, onako kako je građa u zbirci bila poredana prije predaje arhivu ili knjižnici), a potom se razvrstava prema uobičajenom, abecednom redu pošiljatelja. Dvoje izlagača došlo je iz institucija koje skrbe za ostavštine pojedinih umjetnika. Voditelj *Bartókovog arhiva* Mađarske

akademije znanosti László Vikárius pokazao je što je sve učinjeno na obradi Bartókove korespondencije koja je 2007. objavljena i na CD-ROM-u (*Bartók Béla élete — levelei tükrében, Bartók Béla levelei*, ur. István Pávai i László Vikárius, Budimpešta: MTA Zenetudományi Intézet — Hagymányok Háza). Dragocjen prilog dala je i Alessandra Carlotta Pellegrini, voditeljica *Fondazione Isabella Scelsi* iz Rima, tim više jer je bila među rijetkim sudionicima koji su govorili o uporabi standarada u arhivističkom ili muzikološkom popisivanju korespondencije (u njezinom slučaju to je talijanski standard SIUSA, *Sistema Informativo Unificato per le Soprintendenze Archivistiche*). Međunarodni standard za računalnu katalogizaciju, tzv. MARC format, koristi se u popisivanju pisama u *Bibliothèque nationale de France* iz Pariza, rekla je Élisabeth Giuliani iz Glazbenog odjela te velike knjižnice, te između ostaloga dodala i kako je već više od 3.000 pisama dostupno na digitalnoj knjižnici *Gallica*.

Unutar druge teme, *Izdavanje skladateljskih korespondencija. Studije slučaja o odnosima između istraživanja i arhivističke prakse*, govorilo se o iskustvima u pripremanju konkretnih izdanja. Upravo na razmeđu tih dviju tema bilo je izlaganje N. Bezić, koja je sudionike prvo upoznala s fondovima glazbeničkih korespondencija u zagrebačkim knjižnicama i, detaljnije, s onima u Hrvatskom glazbenom zavodu, a potom s nekim načelnim pitanjima i problemima u vezi s izdavanjem korespondencije Blagoja Berse (objavljena u dvije knjige unutar projekta Hrvatskoga glazbenog zavoda *Sabrana djela Blagoja Berse*, prir. Eva Sedak, 2011. i 2012). Denis Herlin iz *Centre National de la Recherche Scientifique, Institut de recherche sur le patrimoine musical en France* predstavio je impozantno izdanje sabranih Debussyjevih pisama (ukupno gotovo 3.000 pisama), koje je uredio zajedno s Françoisom Lesureom (*Correspondance, 1872—1918*, Pariz: Gallimard, 2005; 2330 str.). Andreas Meyer iz *Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst Stuttgart* objasnio je osnovna načela uređivanja korespondencije Schönberg — Berg, kojoj je on, uz Juliane Brand i Christophera Haileya, bio jednim od urednika (*Briefwechsel Arnold Schönberg — Alban Berg*, Mainz: Schott Verlag, 2007). Talijanska muzikologinja Angela Ida De Benedictis, koja je došla iz *Paul Sacher Stiftung*, stručnjak je za korespondenciju Luigija Nona, te je bila suurednica dviju knjiga Nonove korespondencije (zajedno s V. Rizzardijem: *Massimo Mila — Luigi Nono: »Nulla di oscuro tra noi«, Carteggio 1952—1988*, Milano: ilSaggiatore, 2010; zajedno s Ulrichom Moschom: *Alla ricerca di luce e chiarezza: l'epistolario Helmut Lachenmann — Luigi Nono [1957-1990]*, Firenca: Olschki, 2012). Therese Muxeneder iz bečkog *Arnold Schönberg Center* pokazala je kako je uzorno obrađena, prezentirana te lako pretraživa Schönbergova korespondencija na web stranici Centra (www.schoenberg.at).

Dva su izlaganja bila povezana s velikim europskim glazbeno-izdavačkim kućama. Za svoje je izlaganje Katharine Bleier iz *Wissenschaftszentrum Arnold Schönberg pri Universität für Musik und darstellende Kunst* u Beču odabrala korespondenciju Schönberg — Universal Edition od 1902. do 1951. godine. Impresivno je bilo izlaganje Pierluigia Leddae i Gabrielea Dottoa o arhivu

izdavačke kuće Ricordi, vjerojatno najstarijem arhivu neke glazbene izdavačke kuće, osnovanom 1808. godine. Ta dva izlaganja osobito su naglasila važnost čuvanja pisama što ih skladatelji izmjenjuju sa svojim izdavačima tijekom procesa pripremanja izdanja neke skladbe, što je izvjestiteljicu navelo na tužne misli o propalim arhivima hrvatskih glazbenih izdavača, od naklade »Albini« do nepoznate sudbine arhiva Muzičke naklade.

Svoje su viđenje problematike glazbeničkih korespondencija dali i Friedemann Sallis, muzikolog sa Sveučilišta u Calgaryju te Luisa Zanoncelli, predsjednica znanstvenog vijeća Fondacije Levi. Osobito su pažljivo temu konferencije promišljali te sudjelovali u diskusijama njezin koordinator Paolo Dal Molin, talijanski muzikolog sa Sveučilišta u Calgaryju i Gianmario Borio, ravnatelj *Instituto per la musica—Fondazione Giorgio Cini*, koji je bio i organizator cijele konferencije.

Pokazalo se da sudionike zaokupljaju slična pitanja i problemi, poput: koja su i kolika blaga pohranjena u zbirkama skladateljskih korespondencija, kako ih prirediti za objavljivanje, do koje mjere smijemo javnosti otkriti skladateljevu intimu sakrivenu u pismima, što činiti kada se u nečijem pismu koje želimo objaviti kombiniraju dva, tri ili više jezika, kako tretirati predmete koji su poslani uz pisma (najčešće fotografije), koliko pisma poznatih glazbenika vrijede na tržištu i dr. Intenzivne diskusije tijekom cijele konferencije i zainteresiranost sudionika kako za pojedine zbirke tako i za načine obrade građe potvrdila je osnovnu premisu organizatora, tj. da bi mreža knjižnica i arhiva koji čuvaju zbirke glazbeničkih korespondencija bila potrebna i korisna. Za izvjestiteljicu je upoznavanje s tuđim iskustvima iz tako reprezentativnih glazbenih knjižnica i arhiva bilo vrlo dragocjeno i nadam se da će ideje, savjeti i kontakti stečeni na ovoj konferenciji pomoći svima koji se u Hrvatskoj bave sakupljanjem, obradom ili objavljivanjem glazbeničkih korespondencija.

Nada BEZIĆ
Zagreb

RADZIEJOWICE — NATIONALITY / UNIVERSALITY — MUSICAL HISTORIOGRAPHY IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE, THE FRYDERYK CHOPIN INSTITUTE, 15-17. 9. 2014.

U idiličnoj ladanjskoj rezidenciji poljske aristokracije, dvorcu u parku u mjestu Radziejowice na četrdesetak kilometara južno od Varšave, održan je od 15. do 17. rujna 2014. međunarodni muzikološki skup pod naslovom »Nationality / Universality — Musical Historiography in Central and Eastern Europe« (Nacionalnost / univerzalnost — Glazbena historiografija u središnjoj i istočnoj Europi). Organizirali su ga varšavski Institut Fryderyk Chopin u suradnji s Poljskim

društvom skladatelja i Muzikološkim institutom Sveučilišta u Varšavi (organizatori skupa i znanstveno povjerenstvo: Sławomira Żerańska-Kominek, Irena Poniatowska, Paweł Gancarczyk, Artur Szklener).

Rad skupa događao se prvoga dana u plenarnoj sesiji (predsjedavali Irena Poniatowska i Stanislav Tuksar), drugoga dana u jutarnjoj plenarnoj sesiji posvećenoj Chopinu (predsjedavao Artur Szklener) te dvjema popodnevnom paralelnim sesijama, a trećega dana u četirima paralelnim sesijama tijekom jutra i ranog popodneva. Razumljivo je da s tako koncipiranim radom skupa u cjelini jedan izvjestitelj ne može biti nazočan svim priopćenjima, pa je i izvještaj nužno ograničenog sadržaja.

U plenarnoj sesiji svoja su priopćenja podnijeli: **Irena Poniatowska** (Varšava), *Central and Eastern Europe — what does it mean for musicological research?*; **Reinhard Strohm** (Oxford), *Conspicuous consumption: the discourse of the musical work in social history*; **Sławomira Żerańska-Kominek**, *Writing a history of oral music. Darvish Ali Changi's Risalei musiqi: A case study*; **Jim Samson** (London), *Crossing borders. Polyphony and the nations*; **Magdalena Dziadek** (Krakov), *The beginnings of Polish music as seen by Polish historians of the 19th and 20th centuries*; **Paweł Gancarczyk** (Varšava), *'The greatest before Chopin'. In search of the heroes of Polish early music*. Plenarna sesija posvećena Chopinu sastojala se od pet priopćenja: **Zofia Chechlińska** (Varšava), *Chopin's place in music historiography*; **Bruno Moysan** (Pariz), *The relationship between the ideology of Nationality and Universalism in Chopin and Liszt*; **Mieczysław Tomaszewski** (Krakov), *Les melodies polonaises de Chopin. Leur provenance et resonance en perspective de historiographie*; **David Kasunic** (Los Angeles), *Chopin hero*; **Marta Tabakiernik** (Varšava), *Meanings in Chopin's reception in contemporary Polish music. Historical continuity versus changing references*.

U prvoj paralelnoj popodnevnoj sesiji (predsjedao Jim Samson) svoja su priopćenja podnijeli **Stanislav Tuksar** (Zagreb), *National music histories versus the history of musical regions and centres: the case of Croatia*; **Mateusz Andrzejewski** (Varšava), *The reception of Slavonic ideology in the 19th-century musical historiographies developed in Central Europe and Russia*; **Spiridouls Katsarou** (Beč), *The significance of the ancient Greek, Byzantine and Greek folk musical tradition in the first musical historiographies and texts of the 19th and 20th century in Greece*; **Vesa Kurkela** (Helsinki), *Nationalising cosmopolitan musical life in Finland in the late 19th century*; **Olli Heikkinen** (Helsinki), *Successes and failures in transfer. Theodor Sörensen in Finland*; **Kevin Bartig** (Lansing), *Music history for the masses. Reinventing Glinka in post-war Soviet Russia*.

U ostalim sesijama bila su predviđena i u velikoj su mjeri i održana u iduća dva dana sljedeća priopćenja: **Hana Vlhova-Wörner** (Bangor), *Zdeněk Nejedlý's (1878-1962) historical construction and ideological interpretation of Czech medieval music history*; **Lenka Hlávková-Mráčková** (Prag), *The 'centenary' of the Specálník Codex. Reading Dobroslav Orel (1870-1942) today*; **Marc Desmet** (Saint-Etienne), *Constructing the figure of a national composer: the case of Jacobus Handl-Gallus (1550-1591) in Central-European musical historiography of the 19th and 20th centuries*; **Janka Petőczová**

(Bratislava), *Richard Ribarić's theory of musical historiography in the context of European musicology*; **Miloš Zapletal** (Brno), *The construct of the national composer in Czech musical historiography 1890-1920*; **David Vondráček** (München), *The brief life and long afterlife of Jaroslav Ježek*; **Bertłomiej Gembicki** (Varšava), *'Cori spezzati' technique in Polish musicological reflection*; **Amelia Davidson** (Lawrence), *Mozart's city. Finding the truth in the Mozart-Prague myth*; **Jiří Kopecný** (Olomouc), *Opera between Olomouc and Kraków around 1850*; **Krzysztof Stefański** (Poznań), *The historiography of border regions: from the national to the palimpsestic view. The case of Wrocław*; **Lisa Cooper Vest** (Bloomington), *The case of Schöffler versus Górecki and Baird. Shifting definitions of avant-gardism in Poland*; **Marcin Bogucki** (Varšava), *In search of a new hero. Polish opera at the beginning of the 21st century*; **Martin Curda** (Cardiff), *Poeticism in the music of Pavel Haas. Towards a cultural-analytical approach to music historiography*; **Andreas Waczkat** (Göttingen), *An Irishman and an Italian piano-maker in Russia. Mobility as a concept of musical historiography*; **Majella Boland** (Dublin), *Writing John Field into and out of history: Irish, English or Russian?*; **Ewa Chamczyk** (Varšava), *Apolinary Kątski — national 'antihero'?*; **Nicole Grimes** (Dublin), *The last great cultural harvest. Nietzsche and Brahms's 'Vier ernste Gesänge' in fin de siècle Vienna*; **Oskar Łapeta** (Varšava), *Eugeniusz Morawski in Polish musicography 1910-2012*; **Simone Heilgendorff — Luis Velasco-Pufleau — Monika Źiła** (Salzburg), *New music festivals as objects of musical historiography — international perspectives on the Warsaw Autumn, Wien Modern and Festival d'Automne (Paris)*; **Michael Fend** (London), *The nationalist effect of Wagner's operatic charisma*; **Daniel Ender** (Klagenfurt), *'... Honour your German Masters...' The construction of musical heroes in the official National Socialist historiography (1933-1945)*; **Lóránt Péteri** (Budimpešta), *The 'question of nationalism' in Hungarian musicology after 1956*.

Drugoga dana skupa priređen je kao popratna manifestacija vrlo uspješni komorni koncert u maniri građanskog salona, u kojem su nastupile pripadnice triju generacija jedne istaknute poljske glazbeničke obitelji: Ewa Pobołocka, klavir; Ewa Leszczyńska, sopran; Maria Leszczyńska, violončelo.

Ovaj je znanstveni skup pokazao da su organizatori pod općim naslovom uspješni podvesti vrlo raznolik spektar pristupa, shvaćanja, koncepcija i konkretnih primjena iznimno široko shvaćene glavne teme — od općih i načelnih historio-grafskih problema i koncepata preko pojedinačnih slučajeva pojedinih gradova, mikro- i makroregija, nacionalnih država do *case studies* pojedinih glazbeničkih ličnosti i njihovih prikaza, obradba i interpretacija u glazbenopovijesnim pregledima. Poljske su i slavenske teme pritom prevladavale već i stoga što je od ukupno 39 referenata bilo 13 poljskih i petoro znanstvenika iz drugih slavenskih zemalja, koji su mahom obradili poljske (s posebnim obzirom na Chopina) i s njima korespondirajuće teme. Tome problematskom krugu valja pridružiti i desetero znanstvenika iz zapadne Europe i SAD-a, tako da je sintagma 'središnja i istočna Europa' bila svojim značenjskim poljem svedena na predstavljanje glazbenih fenomena slavenskog svijeta, uz iznimke dviju finskih, te po jedne mađarske i grčke teme. Svakako se može ustvrditi da je ovako realiziran skup s

jedne strane otvorio i donio niz vrlo zanimljivih i manje poznatih artefakata i njihovih tumačenja pojedinačnog i općeg karaktera, ali da je s druge strane otvorio 'Pandorinu kutiju' tako raznolikih koncepcija glede glazbenohistoriografske tematike, da se neki zajednički nazivnici gotovo ni ne nazrijevaju. A bilo bi to potrebno s obzirom da je široko geopolitičko, društveno-kulturno, znanstveno i napokon muzikološko područje srednje i istočne Europe na početku previranja koje će u budućim godinama, pa i desetljećima, zahtijevati radikalne promjene i zahvate u odnosu na stanje u tim područjima koje je stvorilo razdoblje druge polovice 20. stoljeća.

Stanislav TUKSAR
Zagreb

ZAGREB — RUKOPISNE OSTAVŠTINE KAO DIO HRVATSKE BAŠTINE, HRVATSKI DRŽAVNI ARHIV, 9. 10. 2014.

Dana 9. listopada 2014. održan je u organizaciji Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu, u njegovoj Velikoj čitaonici u staroj sveučilišnoj knjižnici, jednodnevni znanstveno-stručni skup pod naslovom »Rukopisne ostavštine kao dio hrvatske baštine« (organizacijski i programni odbor: Jelena Čolak, Ladislav Dobrica, Snježana Ivanović, Deana Kovačec, Mario Stipančević, Marina Škalić te kao glavna organizatorica Melina Lučić).

Na skupu su bila predviđena izlaganja 17 podnositelja/podnositeljica: **Marina Škalić**, Projekt digitalizacije obiteljskog fonda Vojnović; **Melina Lučić**, Rukopisne ostavštine u hrvatskim baštinskim i drugim institucijama; **Irena Galić Bešker**, Rukopisna ostavština obitelji Vojnović kao dio rukopisne građe pohranjene u Zbirci rukopisa i starih knjiga NSK; **Ivica Matičević**, Od zelene tinte do megapiksela: rukopisne ostavštine hrvatskih pisaca u Odsjeku za povijest hrvatske književnosti HAZU; **Sonja Gačina Škalamera**, Autografi učitelja, pedagoga i književnika — rukopisne ostavštine u Hrvatskom školskom muzeju; **Mario Stipančević**, Cjelovitost rukopisnih ostavština na primjerima M. Gavazzija i E. Laszowskog; **Ladislav Dobrica**, Arhivi plemićkih obitelji u Hrvatskom državnom arhivu — njihovo prikupljanje i obradba; **Ivanka Magić Kanižaj**, Osobne ostavštine u Nadbiskupijskom arhivu u Zagrebu; **Iva Ceraj**, Rukopisna ostavština arhitekata — prinos znanstvenomu istraživanju i vrednovanju opusa; **Hrvoje Gržina**, Od svjetlopisa do rukopisa: fotografske ostavštine u baštinskim institucijama; **Maja Šojat Bikić**, Hrvatska AKM zajednica u online prostoru: komuniciranje kulturne baštine u digitalnom obliku i udio digitalnih zbirki rukopisnih ostavština u online ponudi; **Jozo Ivanović**, Dostupnost osobnih podataka: između prava na sjećanje i prava na zaborav; **Aleksandra Horvat**, O nekim autorsko-pravnim pitanjima bitnim

za baštinske institucije i rukopisne ostavštine; **Filip Hameršak**, Neka istraživačka iskustva s rukopisnim ostavštinama uz poseban osvrt na nepoznato djelo Antuna Dabinovića; **Vladimir Brnardić**, Otkrivanje prešućene epizode Drugoga svjetskog rata: rukopisna ostavština Andre Vrkljana — od strojopisa do knjige i filma.

U vrlo širokom dijapazonu tema, interesa i pristupa, a u nemogućnosti da se poprate sva izlaganja zbog vlastitoga istupa, ističemo osobito vrlo zanimljive referate Ive Ceraj i Hrvoja Gržine na specifičnim područjima arhitektonske i fotografske baštine.

Boje glazbene arhivistike branilo je dvoje muzikologa: **Stanislav Tuksar** s referatom »Glazbeni rukopisi sačuvani u Hrvatskoj — stanje, problemi, perspektive« i **Vjera Katalinić** s priopćenjem »Rukopisne muzikalije kao izvor podataka za kulturnu povijest na primjeru dubrovačke zbirke Pavla Gozzea«. Pisac ovih redaka našao je za shodno upozoriti da se za područje glazbe razdvoje i definiraju pojmovi i konotacijska područja »glazbenih rukopisa« i »rukopisnih ostavština«, što je u muzikološkim krugovima odavna međunarodno kodificirano. Uputivši u opću problematiku na tom području te na historijat sređivanja glazbenih zbirki u Hrvatskoj, donio je ocjenu udjela i značenja glazbenih rukopisa (notni materijali) u pet najznačajnijih (dostupnih!) hrvatskih zbirki: Knjižnici Hrvatskog glazbenog zavoda u Zagrebu, Zbirci Udina-Algarotti iz Krka, pohranjenoj u Zagrebu, Franjevačkom samostanu Male braće u Dubrovniku, Katedrali sv. Dujma u Splitu i Katedrali sv. Marije u Dubrovniku. Glede stanja stvari u rukopisnim ostavštinama glazbenika što se čuvaju u trima najvažnijim ustanovama u Zagrebu (uzetima kao *case studies*) utvrđeno je da se: 1) u zbirci HGZ-a čuva 41 rukopisna ostavština pojedinaca i 6 rukopisnih ostavština ustanova; 2) u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici čuva ukupno 90 rukopisnih ostavština; 3) u Hrvatskom državnom arhivu čuvaju ukupno 22 rukopisne ostavštine pojedinaca i nekih obitelji; sve troje u raznim razinama sređenosti. Ukupno se dakle u tim trima ustanovama čuva 159 rukopisnih ostavština, na njihovu sređivanju radi ukupno samo pet osoba te nema rukopisnih ostavština osoba djelatnih od prije 1800-ih. **Vjera Katalinić** je izvijestila da se među notnim materijalom u Samostanu Male braće u Dubrovniku čuva knjižica *Elenco della musica istrumentale e vocale attinente al Sig.re Paolo Gozze*, u kojoj je na gotovo dvadeset stranica popisana obiteljska »glazbena imovina«, uglavnom rukopisnih nota (ukupno oko 220 različitih notnih svezaka) istaknute dubrovačke plemićke obitelji Gozze, poznatih ljubitelja glazbe i glazbenih amatera, od kojih je i jedan dio izvorno sačuvan u tom fondu. Analizirala je vrstu materijala (komorna glazba, koncerti, vokalna glazba, »sinfonie«), identificirala vlasnike iz obitelji Gozze (Paolo, Melchiore, Vladislav Paul) te uputila na moguće izvore odakle su materijali nabavljeni. Na temelju toga izvela je zaključke o profilu fonda, kulturnim navikama članova obitelji (glazbena naobrazba, nabavka notnog materijala iz Italije, Austrije, Francuske i Engleske) te o promjenama ukusa i obzorja koji su se zbili u krugu dubrovačkog plemstva na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće. Priopćenje je bilo popraćeno značajki sastavljenim *power pointom*. Ovim se dvama priopćenjima (jednim općenitog

karaktera i jednim kao pojedinačnim studijskim slučajem) pokušalo dogovorno pokazati arhivističkoj i bibliotekarskoj struci stanje u dijelu njezina glazbenog sektora koji unutar šire i opće problematike biva tek u najnovije vrijeme prepoznat kao njezin relevantan dio i tako započinje dobivati legitimno »pravo građanstva« i izvan uže struke historijske muzikologije.

Skup je zorno pokazao da je unutar arhivističke struke svijest o prisutnosti, stupnju i potrebi sačuvanosti i važnosti rukopisnih ostavština za pojedina područja ali i za ukupnost hrvatske kulture vrlo živa, da je arhivistička i obradbeno-scena te građe vrlo dinamična, ali i poslovnično nedovoljno podržana od strane državnih administrativnih struktura — od materijalnog do spoznajnog aspekta. Primjer za ovu tvrdnju neka bude informacija da se od strane jedinog pokrovitelja ove manifestacije, Ministarstva kulture Republike Hrvatske, na skupu nije pojavio — nitko. Valjda su se i s time u vezi u njegovim administrativnim i upravljačkim strukturama bavili pitanjima dnevnicama i putnih troškova od Runjaninove ulice do Marulićeva trga gdje je skup održan (oko 100 m zračne udaljenosti, op. pisca ovih redaka), što je kao opći problem u međuvremenu postala stvar od nacionalnog medijskog zanimanja i društveno-političke bruke...

Predviđeno je da će se izlaganja s ovog skupa objaviti u zasebnom zborniku radova u izdanju Hrvatskog državnog arhiva.

Stanislav TUKSAR
Zagreb

ZAGREB — GLAZBENE MIGRACIJE U RANO MODERNO DOBA: LJUDI, TRŽIŠTA, MODELI I STILOVI, ODSJEK ZA POVIJEST HRVATSKE GLAZBE HAZU — HRVATSKO MUZIKOLOŠKO DRUŠTVO, ZAGREB, 13-14. 10. 2014.

Međunarodni simpozij o glazbenim migracijama održan u Zagrebu neposredno prije ništa manje međunarodnog i brojem sudionika tek nešto većeg simpozija o Ivanu pl. Zajcu, rezultat je rada na istoimenom projektu pod okriljem europskog partnerstva *HERA* (Humanities in the European Research Area). Projekt pod vodstvom Vjere Katalinić, ravnateljice Odsjeka za povijest glazbe HAZU, okuplja muzikologe iz Hrvatske, Slovenije, Njemačke i Poljske. Kao samo jedna u nizu pluralnih znanstvenih aktivnosti unutar projekta, simpozij se nadovezao na sličnu manifestaciju održanu u Mainzu prošle godine te organizirao radionicu za članove grupe *Music Migrations in the Early Modern Age: People, Markets, Patterns, Styles* (ili skraćeni nazivom: *MusMig*), ali je i prerastao njezine okvire te se pokazao interdisciplinarnim simpozijem koji omogućuje dijalog različitih muzikoloških disciplina, ali i onih »susjednih« humanističkih znanosti kao što su povijest i arheologija. Međutim, među izlaganjima stručnjaka iz različitih disciplina

nije uvijek bilo većih metodoloških razlika: primjerice, prilozi povjesničarke Britte Kägler i muzikologa Bertholda Overa jednako su vrijedni prilozi socijalnoj povijesti glazbe u Južnoj Njemačkoj, temeljeni na pozitivistički minucioznom istraživanju arhivskih dokumenata.

Budući da je jedan od ciljeva grupe *MusMig* i izrada interaktivne mape glazbenih migracija, nije neobično da su se i među izlaganjima na simpoziju iskristalizirala određena geografska žarišta kretanja glazbenika u 17. i 18. st. Glavno je, razumljivo, bila Italija, budući da se radi o vremenu širenja glazbenih idioma s Apeninskog poluotoka Europom (ali i intenzivnih glazbeno motiviranih putovanja po Italiji), dok se drugim žarištem, s obzirom na lokalitet održavanja simpozija, pokazala Hrvatska. »Keynote lecture« Dinka Fabrisa sa *Konzervatorija u Napulju* postavilo je opće teorijske okvire i na nekoliko karakterističnih primjera osvijetlio problematiku talijanske glazbene emigracije i imigracije, povlačeći paralele s emigracijom franko-flamanske škole u razdoblju renesanse. Spomenuti njemački istraživački par te poljski muzikološki tandem Barbara Przybszewska-Jarmińska (*Poljska akademija znanosti u Varšavi*) i Alina Żórawska-Witkowska (*Sveučilište u Varšavi*), pozabavili su se problematikom mobilnosti talijanskih glazbenika na katoličkim dvorovima Münchena i Varšave. Svima njima zajednička je statistička analiza ugovora i sličnih arhivskih dokumenata o zapošljavanju stranih glazbenika, no s različitim naglascima. Dok je Kägler (München) svoju pozornost usmjerila na usporedbe udjela stranih (mahom talijanskih) i njemačkih glazbenika na bavarskom dvoru, Overa (Mainz) je zanimala postojanost glazbeničkih službi, tj. koliko su se često pojedine pozicije praznile i punile novim glazbenicima. I dok su obje poljske muzikologinje svoju pozornost usmjerile na Varšavu, Przybszewska-Jarmińsku zanimala je ponajprije motivacija emigracije talijanskih glazbenika na poljski dvor te uspjeh koji su postigli, a Żórawsku-Witkowsku varšavski boravak inozemnih glazbenika na proputovanju u Sankt Peterburg, te je ponudila opsežni »katalog« od pedesetak imena čiju je djelatnost u poljskom glavnom gradu popisala.

Drugu cjelinu talijanskog tematskog žarišta predstavljaju prilozi o kulturnom transferu prilikom putovanja, bilo talijanskih glazbenika Europom, bilo pojedinaca iz različitih europskih zemalja Italijom. Tu spada i pregledno izlaganje Vjere Katalinić o Ivanu Jarnoviću, koje u tom smislu manje možemo pribrojiti priložima »hrvatskoj«, a više »općoj« povijesti glazbenih migracija. Istaknuto mjesto na simpoziju pripalo je istraživanju dviju vrlo različitih glazbenih migrantica: članice putujuće operne družine Anne Bon di Venezia, koja je imala i skladateljske ambicije (u referatu Michaela Krucsaya sa *Sveučilišta u Innsbrucku*), te poljske kneginje Marije Clementine Sobieske, mecene i ljubiteljice opere koja je s mužem Jamesom III. Stuartom, pretendentom na englesko prijestolje, živjela u Rimu, te joj je posvećena Porporina opera *Adelaide*. Mlada poljska muzikologinja Aneta Markuszewska ponudila je intrigantne pokušaje alegorijskog čitanja te operne tematizacije legende o kraljici Adelaidi, te povukla niz paralela između dviju žena. Njezino izlaganje imalo je mnogo zajedničkih crta sa izlaganjem Metode Kokole (*Slovenska akademija*

znanosti i umjetnosti u Ljubljani) o štajerskom plemiću Ignazu von Attems, čiji su putovanje u Rim i kontakt s tamošnjom opernom produkcijom rezultirali osobitim oblikom kulturnog transfera. Oba izlaganja svjedoče o navlastitim oblicima recepcije talijanske *opere serie* kao internacionalnog glazbeno-kazališnog idioma, koji je od jednakog interesa poljsko-engleskom prinčevskom bračnom paru i provincijskom austrijskom plemiću. Transkulturalni kontakti dobivaju novu razinu kroz samo istraživanje: dok austrijska muzikologinja (Krucsay) proučava venecijansku pjevačicu jer je djelovala na germanskom govornom području, jedno od sjedišta obitelji von Attemsa bilo je u današnjoj Slovenskoj Bistrici, što je bio povod da se Kokole pozabavi zbirkom muzikalija te obitelji i u njoj otkrije zanimljive oblike recepcije opere *Achille in Sciro* Giuseppea Arene.

Transkulturalnim kontaktima bavili su se i referati hrvatskih muzikologa, koji su dali prilog istraživanju glazbenih migracija vezanih uz Hrvatsku. Na jednoj strani spektra Stanislav Tuksar je istražio djelovanje Cristofora Ivanovicha, pjesnika i libretista, ali i opernog kroničara podrijetlom iz Budve u Veneciji, pažljivo razmotrivši njegovu afirmaciju iz *outsidera* u autoritet u talijanskoj opernoj kulturi. U ništa manje specifičnom i specijalističkom medijevističkom prilogu Hane Breko Kustura bilo je pak riječi o distribuciji repertoara *cantus fractus* na dvjema jadranskim obalama. Maja Milošević donijela je pregled migracijskih kretanja glazbenika u Hvaru u 17. i 18. st., koji je nadopunila nekim novim otkrićima dobivenima konzultiranjem inventarnih knjiga Hvarske katedrale. Lucija Konfic pozabavila se kontaktima i razmjenom među glazbenim teoretičarima na dvije obale Jadrana u 18. st. s posebnim naglaskom na Zadranina Giuseppea Michelea Stratica. Ne treba zaboraviti spomenuti ni prilog Katarine Trček o ljubljanskom graditelju orgulja Marku Göblu. Široka distribucija njegovih orgulja po Austriji i Sloveniji svjedoči o procesima kulturnog transfera sličnim onima iz povijesti hrvatske ili bilo koje druge srednjoeuropske glazbene kulture. Konačno, vrijedan prilog interdisciplinarnom dijalogu dali su prilozi hrvatskih povjesničarki Lovorke Čoralić i Maje Katušić o demografskim kretanjima uzrokovanim migracijama u Zadru, Kotoru i Veneciji, te referat arheologa Hrvoja Potrebice o konkretnim dodirima arheologije i muzikologije pri izučavanju pretpovijesti glazbenih instrumenata.

Popratne djelatnosti simpozija obuhvatile su prezentaciju internetske stranice i baze podataka grupe *MusMig* koje izrađuje Martin Albrecht-Hohmaier te dva koncerta: nastup Hrvoja i Viktora Jugovića koji su na *fortepianu* izvodili djela iz *Schlagbüchlein* za Julijanu Erdödy-Drašković te koncert *Hrvatskog baroknog ansambla* čiji se program prigodno sastojao upravo od djela skladatelja migranata kao što su J. C. Bach, C. Stamitz, G. Tartini, G. M. Stratico i I. Jarnović.

Ivan ČURKOVIĆ
Zagreb

ZAGREB — MEĐUNARODNI MUZIKOLOŠKI SKUP IVAN ZAJC (1832-1914): GLAZBENE MIGRACIJE I KULTURNI TRANSFERI U SREDNJOJ EUROPI I ŠIRE U 'DUGOM' 19. STOLJEĆU. / INTERNATIONAL MUSICOLOGICAL CONFERENCE IVAN ZAJC (1832-1914): MUSICAL MIGRATIONS AND CULTURAL TRANSFERS IN THE 'LONG' 19TH CENTURY IN CENTRAL EUROPE AND BEYOND, 16-18. 10. 2014.

Međunarodni muzikološki skup pod nazivom *Ivan Zajc (1832. — 1914.): Glazbene migracije i kulturni transferi u srednjoj Europi i šire u 'dugom' 19. stoljeću* održao se u Zagrebu 16, 17. i 18. listopada 2014. godine u povodu obilježavanja 100. obljetnice smrti znamenitoga hrvatskoga skladatelja, u organizaciji Odsjeka za povijest hrvatske glazbe Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Hrvatskoga muzikološkoga društva.

Ivan Zajc (Rijeka, 3. 8. 1832 — Zagreb, 16. 12. 1914) bio je svestrana glazbenička ličnost — skladatelj, dirigent, pedagog, organizator, koji je osobito nakon dolaska u Zagreb 1870, svojom predanom i bogatom djelatnošću obilježio glazbeni i kulturni život toga razdoblja, potom po njemu i nazvanoga (*Zajčevo doba*). Do sada su mu bili posvećeni Znanstveni skup u povodu 150. obljetnice rođenja (1982. u Zagrebu) te međunarodni muzikološki skupovi u Rijeci (*Rani Zajc* 1996. i *Mladi Zajc* 2001). Cilj ovoga skupa, kako ga je zamislio Organizacijski odbor (Nada Bezić, Vjera Katalinić, Koraljka Kos, Sanja Majer-Bobetko i Stanislav Tuksar) bio je rasvjetljavanje segmenata njegove još uvijek ne dovoljno istražene glazbeničke ostavštine, pritom ju postavljajući u širi, međunarodni kontekst.

Skup se održao u multimedijalnoj dvorani Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti na Strossmayerovu trgu, a tijekom tri dana bio je podijeljen u pet tematski različito naslovljenih sesija (jutarnje i poslijepodne u prva dva dana te jutarnja treći dan), na kojima je ukupno održano 28 izlaganja na hrvatskom i engleskom jeziku. Manifestacija je bila opremljena dvojezičnim (hrvatsko-engleskim) materijalima — tiskanom programskom knjižicom i odvojeno umnoženim sažecima izlaganja. Odazvali su se svi predviđeni sudionici (redom muzikolozi, osim jednog skladatelja i dirigenta, pijanistice, teatrologinje i elektrotehničkog inženjera), među njima 16 referenata iz Hrvatske, dva iz Bugarske te po jedan iz Poljske, Austrije, Irske, Koreje, Izraela, SAD-a, Slovenije, Slovačke, Češke i Mađarske. Sva tri dana skupa bila su iznimno dobro posjećena; u publici su nazočili pretežno muzikolozi iz cijele Hrvatske i studenti muzikologije, ali i istaknuti predstavnici akademske i šire zajednice.

Nakon pozdravnih govora akademika Velimira Neidhardta, potpredsjednika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, i Vjere Katalinić, upraviteljice Odsjeka za povijest hrvatske glazbe HAZU, skup je započeo s radom. Prva sesija bila je naslovljena *Zajčeve opere*, a predsjedavale su joj Vjera Katalinić te, u drugom dijelu, Sanja Majer-Bobetko. Uvodno predavanje održao je Stanislav Tuksar (*Između društvenih odrednica i umjetničke slobode: o pojavama migracije i*

kulturnog transfera kao dinamičkih principa u hrvatskoj glazbenoj kulturi od Lukačića do Zajca), koji je, krenuvši od objašnjenja pojma »migracija«, osobito s obzirom na njegov sociološko-kulturološki aspekt, naglasak stavio na razmatranje migracija (imigracija i emigracija) glazbenika u hrvatskim povijesnim zemljama od početka 17. do kraja 19. stoljeća, navodeći pritom pojedinačne slučajeve, zaključno s Ivanom Zajcom. Slijedilo je izlaganje akademkinje Koraljke Kos s temom *Nepoznati Zajc: Opera La Dea della Montagna, ovvero I Minatori (1899)*. Analizirajući sadržaj i dramaturško-glazbenu realizaciju jedne od posljednjih Zajčevih opera (u prijevodu: *Planinska boginja ili rudari*), koja se nadograđuje na tradiciju operne priče 19. stoljeća, zaključila je da je Zajc njome dao vrijedan prilog hrvatskom glazbenom romantizmu (opera je praizvedena tek 1983, u koncertnom obliku). Na tematski blok o Zajčevim operama nadovezale su se Jolanta Guzy-Pasiak (Varšava), sa svojim izlaganjem *Poljske teme u operama Ivana Zajca* (Pan Twardowski i Gospođe i husari), u kojem se osvrnula na operna libreta Josipa Eugena Tomića nastala prema literarnim predlošcima poljskih književnika Józefa Ignacyja Kraszewskog i Aleksandera Fredroa, potom Vjera Katalinić, s radom *Zajčeva opera Primorka (1901) i njegova ideja »glazbene drame«*, u kojem je, analizirajući ovo glazbeno-scensko djelo, ukazala na Zajčevo shvaćanje pojma »glazbene drame« u kontekstu onodobne percepcije toga pojma koji se vezao prvenstveno uz Wagnerove opere, te Rozina Palić-Jelavić s izlaganjem naslovljenim »*Vox populi*« — uloga i značenje zborskih brojeva/ulomaka u hrvatskoj nacionalno-povijesnoj opernoj trilogiji (Mislav, Ban Leget, Nikola Šubić Zrinjski) Ivana Zajca. Sesija je završila izlaganjem Zorana Juranića (*Razvoj glazbenih i scenskih izražajnih sredstava u opernom stvaralaštvu Ivana Zajca*), koji je do sada ravnao izvedbama mnogih Zajčevih opera (među njima neke priredio i obradio za suvremenu izvedbu) te je o toj temi govorio s pozicije iskusnoga poznavatelja skladateljeva glazbeno-scenskoga rukopisa.

Druga sesija, naslovljena *Zajčev opus i šire* (predsjedala joj je Nada Bezić), donijela je četiri izlaganja. Andrea Harrandt (Beč) s temom *Zajc i Beč, još jednom* osvrnula se na Zajčev boravak u tom gradu, ukazavši na neke nove aspekte izvođenja i recepcije njegovih djela kao i njegova bečkog društvenog života. Nataša Leverić-Špoljarić u referatu *Stanje Zajčeva opusa — ispravci i revizije opernih opusa* na primjeru postojećih popisa Zajčevih glazbeno-scenskih djela (kao segmenta skladateljeva popisa i popisa koji je izradio Hubert Pettan) ukazala je na neujednačenost i prekobrojnost u numeriranju opusa, čime se stavlja u pitanje do sada poznato brojčano stanje cjelokupne građe (1202 numerirana i 62 djela bez oznake opusa), te na potrebu za revidiranjem popisa, odnosno za izradom sveobuhvatnog, sistematskog tematskog kataloga djela, izrađenog prema suvremenim kriterijima struke. Katarina Koprek je u izlaganju *Zajčeva sakralna glazba* donijela prvi cjelovitiji uvid u taj dio njegova opusa, koji sadržava oko 120 naslova, a još uvijek je većim dijelom nepoznat u našoj glazbenoj i crkvenoj praksi. Dalibor Davidović, referatom naslovljenim *Margine Ivana Zajca* a na primjeru nekih Zajčevih solo-popijevaka, koje je muzikologija ocijenila kao »slabe« i time ih

»marginalizirala«, bavio se pitanjem je li ih moguće afirmirati na temelju novoga i drugačije usredotočenog slušanja.

Treća sesija bila je naslovljena *Glazbene migracije i kulturni transferi* (njezinim prvim dijelom predsjedao je William A. Everett, a drugim Harry White). U izlaganju »*Veličanstvo zakona*«: *otpor Engleza operi Harry White* (Dublin) osvrnuo se na moguće razloge zbog kojih opera kao glazbena forma u povijesti engleske glazbe nije bila osobito popularna u razdoblju između Henryja Purcella i Benjamina Brittena, dok se u Irskoj istodobno na tom području istaknuo Charles Villiers Stanford. Hee Sook Oh (Seul) u svom je referatu *Pritjecanje zapadne glazbe u Koreju početkom 20. stoljeća — Usredotočenost na skladateljevu glazbenu pozadinu, obrazovanje i identitet* ukazala na koje su načine korejski moderni skladatelji otkrivali svoj glazbeni svijet te na vrstu utjecaja koje je stvorila njihova glazba, pružajući tako važnu perspektivu za razumijevanje korejske glazbe 20. stoljeća. Stefan Harkov (Šumen — Sofija) u izlaganju *Bugarski skladatelji izvan Bugarske: četiri naraštaja glazbenih migranata nepriznatih u njihovoj domovini* donio je slučajeve šestoro skladatelja-emigranata u rasponu od druge polovice 19. stoljeća do suvremenog doba te moguće razloge zbog kojih nisu uključeni u popis Društva bugarskih skladatelja. Slijedila su dva izlaganja povezana sa židovskom glazbom i glazbenicima: Judah Matras (Jeruzalem) donio je referat na temu *Post-'emancipacijska' migracija srednjo- i istočno-europskih židovskih glazbenika: ulazak u umjetničku glazbu Zapada, transferi tradicionalnih židovskih glazba i inovacije u zapadnim umjetničkim i popularnim glazbama*, a Tamara Jurkić Sviben sudjelovala je radom naslovljenim *Glazbenici židovskog podrijetla u sjevernoj Hrvatskoj do 1941. godine kao primjeri kulturne migracije i kulturnih transfera unutar srednjoeuropskog kulturnog kruga*. Primjer glazbenih migracija unutar hrvatskih prostora donijela je u svom radu Katica Burić-Ćenan s temom *Tradicijski običaj biranja kralja na otoku Silba u operi Kralj od Silbe varaždinskog skladatelja s početka 20. st. Vjekoslava Rosenberga Ružića*.

Četvrta sesija bila je naslovljena *Recepcija Zajčevih djela: glazbene migracije i kulturni transferi*, a predsjedavao joj je Stanislav Tuksar. William A. Everett (Kansas City) predstavio je temu *Rane izvedbe Zajčevih kazališnih djela u SAD-u* ukazavši kako je Zajc u SAD-u bio prisutan kroz dva identiteta: kao skladatelj bečkih opereta i kao uvaženi hrvatski nacionalni skladatelj. Leon Stefanija (Ljubljana) u svom je radu *Ivan Zajc — Doprinos njegovoj recepciji u Sloveniji* dao povijesni prikaz iz perspektive recepcije njegove glazbe i napisao o njemu u kontekstu »kulturne razmjene« te ukazao na zanimljivu činjenicu kako se nakon njegove smrti u suvremenoj literaturi o glazbi u Sloveniji Zajc jedva spominje. Jana Lengová (Bratislava) izložila je rad na temu *Ivan Zajc i njegova recepcija u slovačkoj glazbenoj kulturi*, u kojemu pokazuje kako je u kontekstu slavofilije koja je intenzivirala kulturne i društvene hrvatsko-slovačke odnose, Zajc za svoje suvremenike u Slovačkoj bio poznati hrvatski skladatelj (osobito njegovi muški zborovi, glazbeno-scenska djela i djela u izvedbi vojnih orkestara), dok se u drugoj polovini 20. stoljeća, povijesnom selekcijom, izgubio interes za izvedbe njegovih

djela. U svom referatu *Ivan Zajc u češkim zemljama* Michaela Freemanová (Prag) ukazala je na dvojakost percepcije Ivana Zajca među češkim glazbenicima, koji su ga doživljavali kao slavenskog skladatelja pod talijanskim utjecajem, a ovisno o kontekstu raznih kulturno-političkih prilika, njegovu su glazbu rado izvodili, ali i kritizirali. Péter Bozó (Budimpešta) u radu *Glazbene migracije i kulturni transferi u budimpeštanskom Narodnom kazalištu: Slučaj Józsefa Kontija (Cohn; 1852-1905)* prikazao je kako je i u kojem kontekstu skladatelj Konti, čija je glazbena karijera imala određene dodirne točke sa Zajčevom, pridonio formiranju rane mađarske operete. Stefanka Georgieva (Stara Zagora) u radu *Bugarske pjesme Ivana Zajca* izvjestila je o kronologiji nastanka Zajčevih vokalnih djela na tekstove bugarskih pjesnika, koja su obogatila repertoar bugarskih amaterskih glazbenih društava na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, te o Zajčevim vezama s bugarskom kulturom kao i o njegovu utjecaju na činjenicu da su se bugarski glazbenici školovali u školi Hrvatskoga glazbenog zavoda u Zagrebu.

Petoj sesiji, nazvanoj *Oko Zajca*, predsjedavala je Rozina Palić-Jelavić. U izlaganju *Ikonografija Zajčevih portreta*, popraćenom zanimljivim likovnim priložima, Nada Bezić donijela je do sada najiscrpniji popis portreta Ivana Zajca (fotografije, crteži, uljane slike, reljefi, biste, statua) te istaknula kako je usprkos njihovoj brojnosti, samo nekoliko njih poznato široj javnosti. Rad Vilene Vrbančić *Diskografija Ivana Zajca od razdoblja vinila do danas* donosi prvi sustavan i prema trenutačno dostupnim podacima cjelovit popis Zajčeve diskografije s naznakom o naslovu skladbe, izvođačima, nakladniku, mjestu i godini izdanja, te usporedbu raznih snimki istoga djela, osobito opere *Nikola Šubić Zrinjski*. Veljko Lipovšćak je u svojem izlaganju *Skladbe Ivana Zajca na šelakovim gramofonskim pločama*, koje je popratio raritetnim zvučnim snimkama s izvedbama znamenitih opernih pjevača i vojnih orkestara, iznio podatak da je na šelakovim pločama u razdoblju od 1902. do kraja 1960-ih snimljena 91 Zajčeva skladba. Tatjana Čunko je u referatu *Djela Ivana Zajca na javnim koncertima i studijskim snimkama u produkciji Hrvatske radiotelevizije* donijela iznenađujući podatak da su ansambli hrvatskoga radija i televizije u razdoblju od 1942. do 2013. godine na javnim koncertima izveli samo 21 Zajčevo djelo, dok su studijske snimke brojnije, ali se uglavnom ponavljaju ista djela. Antonija Bogner-Šaban je u svom referatu iznijela argumente zašto se upravo *Raićeva režija Zajčeve opere Prvi grijeh 1912.* drži jednim od temeljnih ishodišta hrvatskog scenskog modernizma. Sesija je završila britkim izlaganjem Sanje Majer-Bobetko na temu *Ivan Zajc u kolopletu hrvatske glazbene historiografije: ususret monografiji*, u kojem je, naglasivši kako najplodniji hrvatski skladatelj još uvijek nema monografiju, donijela pregled prikaza o Zajcu u glazbenohistoriografskim sintezama, ali i u pojedinim specijalističkim studijama (iscrpnna bibliografija bila je slušateljima podijeljena u izručku).

Sve su sesije redovito završavale s konstruktivnim diskusijama, pa tako i završna na kojoj se rezimiralo o najvažnijim dostignućima skupa te o pitanjima koja je otvorio, poput onog koliko je Zajc danas prisutan u izvedbenoj praksi, kao i o nužnosti izrade njegove monografije i novog tematskog popisa djela.

Skupu je kao gošća nazočila skladateljeva praunuka Vera Wantur pl. Dolovčak (Heidelberg), koja se na kraju prigodnim govorom zahvalila svim izlagačima.

Referati sa simpozija bit će objavljeni na jezicima izlaganja u zborniku radova tijekom 2015. godine u izdanju Hrvatskog muzikološkog društva.

O događanjima uz znanstveni skup

Na kraju prvog dana skupa (16. 10) u Preporodnoj dvorani u Opatičkoj ulici u 20 sati priređen je koncert s izabranim djelima Ivana Zajca. Sopranistica Lidija Horvat Dunjko, uz glasovirsku pratnju Maria Čopora, izvela je pet solo-popijevki (*Na gondoli*, op. 720; *Lastavicam*, op. 375a; *Moja dika*, op. 722; *Vir*, op. 374; *Domovini i ljubavi*, op. 338), pijanistica Tamara Jurkić Sviben odsvirala je tri glasovirske minijature (*La resignation*, op. 205; *Veseli razgovor*, op. 789; *L'inquiétude*, op. 204), a Gudački kvartet Sebastian izveo je *Hrvatsko salonsko kolo* i *Mazurku* iz opere *Lizinka* (u obradbi Felixa Spillera za gudački kvartet) te dva stavka (Andante legato i Scherzo-Allegro vivo) iz Gudačkog kvarteta, op. 143. Koncert je završio nastupom Hrvatskog pjevačkog zbora »Ivan pl. Zajc«, koji je pod ravnanjem Zlatana Sindičića izveo pet stavaka iz zbirke *Osam madrigala* (*Ljepota cvijećem krasi se*, *Bješe dan*, *Plavo kad nebo tone*, *Ko nemilih zvijeri*, *Još uvijek vidim ja*) i skladbu *Ave Maria*, op. 83b. Na kraju drugog dana skupa (17. 10) u dvorani Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u 19 sati priređen je koncert na kojem je nastupio Tamburaški orkestar KUD-a »Gaj« iz Zagreba s djelima Ivana Zajca prerađenim za tamburaški orkestar (*Koncertno kolo*, op. 635; *Hrvatska rapsodija*, op. 644; *Koncertni allegro*, op. 879; *U boj, u boj* iz opere *Nikola Šubić Zrinjski*). Nakon koncerta, u 20:30 u Palači Dverce na Trgu Katarine Zrinske za sudionike skupa organizirano je primanje Skupštine grada Zagreba. Po završetku skupa (18. 10) za sudionike je u 17 sati organiziran posjet Hrvatskom glazbenom zavodu, gdje su mogli razgledati izložbu *Zajc u HGZ-u* autorice Nade Bezić, koja je održala prigodan govor, a u Hrvatskom narodnom kazalištu sudionici su u 18 sati mogli prisustvovati izvedbi opere *Nikola Šubić Zrinjski*. Tako je trodnevno muzikološko okupljanje u povodu obilježavanja 100. obljetnice Zajčeve smrti završilo primjereno, a osobito zanimljivo sudionicima iz inozemstva — slušanjem njegova antologijskog djela.

Marijana PINTAR
Zagreb

LJUBLJANA — ITINERARIES OF MUSICAL MANUSCRIPTS AND PRINTS IN MODERN EUROPE, INTERNATIONAL MUSICOLOGICAL CONFERENCE, ZNANSTVENORAZISKOVALNI CENTAR SAZU, 20-21. 10. 2014.

»Otkad je zapadnoeuropska glazba prvi put zabilježena, bilo je moguće njome prijeći barijere vremena i prostora. Svako glazbeno djelo, koje je fiksirano notacijom, moglo je nadživjeti svoje doba i putovati u druge sredine, koje su ju razumjele i interpretirale na sebi svojstven način, u skladu s vremenom, prostorom i kontekstom uporabe. Istovremeno s razvojem prepisivanja i tiskarstva, glazba je počela cirkulirati na širokom području, što je dovelo do tipičnih puteva kojima su muzikalije bile rasprostranjivane, a vodilo je i prema pan-europskom tržištu.« Ovim riječima potaknuli su organizatori istraživače da izvijeste o svojevrsnim migracijama, ne ljudi već muzikalija, pa je stoga i ovaj skup stavljen pod patronat HERE i europskog projekta MusMig. U Ljubljani su se tako okupili muzikolozi iz Slovenije, Hrvatske, Italije, Austrije, Nizozemske, Velike Britanije i Francuske da prikažu svoje spoznaje o neobičnim putevima muzikalija i njihovim tržištima od 16. do 19. stoljeća.

Ključno uvodno predavanje održao je Ian Fenlon (Cambridge: *Manuscript, Print, and the Market for Music in Early Modern Europe*) i upozorio na naglo širenje muzikalija pokretanjem glazbenog tiskarstva, tako da do sredine 16. stoljeća stotine primjeraka ne samo glazbenih djela, već i traktata, knjiga o glazbi, priručnika i raznih uputa putuje u urbana središta, ne samo u velike europske centre, već i prema periferijama. Dostupnošću materijala raste i broj publike. Ipak, neki tipovi muzikalija i dalje se prepisuju, i to i djela glazbenih vrsta u velikim središtima (poput mletačkih opernih arija) kao i nekih lokalnog dometa (poput engleske komorne glazbe). Prateći putove njihova širenja, možemo govoriti o svojevrsnoj geografiji muzikalija (po uzoru na geografiju knjiga). Širenje kulture (glazbene) knjige (ovdje se misli i na notni materijal) ovisi i o tehnologiji i rasprostranjenosti tiska, o organiziranosti prepisivačkih radionica, ali i o geopolitičkim prilikama, o prometovnim mogućnostima, o snazi i financijskoj moći kupaca i općoj ekonomskoj i društvenoj situaciji.

U prvome panelu (*Itineraries of Music Prints*) Marc Desmet (Saint-Etienne: *Gallus apud Belgas. The Douai Moralia /1603/ Reconsidered*) je analizirao malo poznatu sudbinu dvaju posthumnih izdanja *Moralia* Jacobusa Gallusa — u Nürnbergu 1596. i (već) sedam godina kasnije u Douaiu. Jan Bat'a (Prag: *Between Prague and Pirna. A Story from the Period before the Thirty Years' War*) uspoređuje sudbinu dvaju izvora s prijelaza iz 16. u 17. stoljeće iz Praga i Dresdena (ali podrijetlom iz Pirne), oba povezana s češkim humanistom Nicolausom Dionysiusom. Paweł Gancarczyk (Varšava: *Italian Prints in Late Sixteenth-Century Royal Prussia. Remarks on Collecting and Disseminating Printed Music*) izdvaja biblioteku Georga Knoffiusa, plemića iz Gdańska, jednu od najvećih privatnih zbirki u Europi s kraja 16. stoljeća, u kojoj među 260 glazbenih tiskovina, a od toga 200 zbirki madrigala, polovica potječe od mletačkih izdavača.

Drugi je panel bio posvećen pojedinačnim slučajevima (Personal Cases), u kojem je Dinko Fabris (Napulj: Early Scores of Polyphonic Music in Seventeenth-Century Italy. Gesualdo and Molinaro) predstavio niz od šest tiskanih madrigala C. Gesualda i njegovu vezu s nakladnikom Simoneom Molinarom u Genovi. Marko Motnik (Beč: The transmission history of the motet *Elisabeth Zachariae* by Iacobus Handl-Gallus) predstavio je jedno od najpoznatijih i najizvođenijih Gallusovih djela, motet *Elisabeth Zachariae*, te analizirao njegovu recepciju i transmisiju: objavljen je izvorno i malo obrađeno u raznim izdanjima, parodiran u misi H. Grimma te više puta uzet kao primjer u teorijskim spisima. U jednoj je inačici čak atribuiran O. di Lassu. Michael Talbot (Liverpool: A Busy Copyist and a Shy Composer. Two sides of Francesco Barsanti /c. 1690-1775/) minuciozno je analizirao djelovanje F. M. Barsantija, jednog — ali manje poznatog — od talijanskih skladatelja na britanskom otočju, koji je dodatno zarađivao prepisivanjem nota za razne naručitelje, surađivao s drugim prepisivačima, a povremeno i sam objavljivao vlastite (komorne) skladbe. Rudolf Rasch (Utrecht: The Manuscript Dissemination of Boccherini's *Trios*, Opus 1) predstavio je Boccherinijevu seriju trija, njegov op. 1, koji je doživio čak 60-ak prepisanih ili tiskanih izdanja pojedinih skladbi do 1830.

Treći panel predstavio je različite glazbene zbirke, putove njihova dobavljanja, diseminaciju i eventualne transformacije (Music Collections): operne arije u šleskim dominikanskim samostanima (Tomasz Jeż, Varšava: *Contrafacta* of Operatic Arias among the Dominicans of Baroque Silesia), zbirke samostanskih muzikalija u Ptujju (Darja Koter, Ljubljana: Following the Trail of Musical Manuscripts and Prints Belonging to the Monastic Orders at Ptuj), te muzikalije obitelji Gozze sačuvane u Samostanu male braće u Dubrovniku (Vjera Katalinić, Zagreb: Imported Musical Scores in the Possession of the Gozze Family in Dubrovnik).

Četvrti panel okupio je istraživače raznih glazbenih repertoara (Circulation of Repertoires). Tako je Lars Berglund (Uppsala: Roads to the Düben Collection. The Acquisition of Music by Gustav Düben and His Sons) predstavio veliku privatnu kolekciju skladateljske obitelji Düben, koja je 1732. poklonjena Sveučilištu u Uppsali, a sadrži repertoar glazbenika na švedskome dvoru od sredine 17. do početka 18. stoljeća. Marc Niubo (Prag: In Search of the Operatic Archives of Giuseppe Bustelli and Pasquale Bondini) ukazao je na migrirajuće operne družine i njihove materijale na primjeru impresarija Bustellija, koji je od 1765-78. organizirao dvije operne družine — jednu u Pragu, a drugu u Dresdenu. Maruša Zupančič (Ljubljana: The Journeys of Violin Handbooks to the Slovenian Lands and Their Interactions in the Eighteenth Century) analizirala je tri udžbenika za violinu (V. Panerai, L. Mozart i J. A. Hiller), koji se u slovenskim arhivima javljaju oko sredine 18. stoljeća, a koristili su ih uglavnom orkestralni glazbenici. Vesna Venišnik (Ljubljana, Tracing the Origins of the Early Symphonic Repertore in Slovenia) ukazuje na različite funkcije koje je rana simfonijska glazba krajem 18. stoljeća igrala u glazbenom životu u slovenskim gradovima.

U okviru zadnjeg panela (Case Studies — Various) predstavljena su istraživanja Ivana Cavallinija (Palermo: Two Unknown Cases of Printed Incidental Music in the Sixteenth-Century Italian Theatre), Radovana Škrjanca (Ljubljana: P. Mauritius Pöhm and His Contribution to Musical Life in Novo mesto during the Second Half of the Eighteenth Century) i Klemena Grabnara (Ljubljana: From Graz to Ljubljana? Toward Discovery of the Origin of the Hren Choirbooks), u kojima se dokumentiraju zanimljivi putevi glazbenih materijala, za koje je često potrebno obaviti gotovo detektivska istraživanja.

Radovi su pripremaju za tisak u časopisu *De musica disserenda*.

Vjera KATALINIĆ
Zagreb

PLOVDIV — INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE »ART AND EDUCATION — TRADITIONS AND CONTEMPORANEITY«, ACADEMY OF MUSIC, DANCE AND FINE ARTS, 23-24. 10. 2014.

Na Akademiji za glazbu, ples i likovne umjetnosti u drugom po veličini bugarskom gradu Plovdivu, koji je više nego opravdano izabran za europski grad kulture 2019. godine, održana je od 23. do 24. listopada 2014. a u povodu obilježavanja 50. obljetnice Akademije međunarodna znanstvena konferencija pod općim naslovom »Umjetnost i obrazovanje — tradicija i suvremenost«. Organizacijski odbor u kojemu su djelovali Julian Kujumdžiev kao predsjednik i Svetla Stanilova, Ljuben Dosev, Kapka Solakova, Vesela Statkova, Velislava Karagenova kao članovi te Penka Dičeva kao tehnička pomoćnica osmislio je tijek konferencije, koja se odvijala na bugarskom i engleskom jeziku uz konsekutivni prijevod.

Nakon svečanog otvaranja s uvodnim i pozdravnim riječima rektora Akademije **Milča Vasileva** i prorektora **Juliana Kujumdžieva**, te folklornog nastupa studentskog zbora, održano je pet plenarnih predavanja, kojima su predstavljene različiti tematski krugovi konferencije — od teorijskih i opće glazbeno-kulturoloških do političkih, ekonomskih i pedagoških. Autori i naslovi tih predavanja su sljedeći: **Angel Angelov** (Francuska): *Teorija i tehnologija*; **Kapka Solakova** (Bugarska): *Obrazovanje u području glazbe: kvaliteta i kontekst učinkovitosti*; **Aleksandar Aleksandrov** (Austrija): *Financiranje umjetnosti u Bugarskoj u razdoblju 1955-2012. između države i tržišta*; **Veronika Wolf Cohen** (Izrael): *Glazbena zrcala i zrcalni neuroni*;¹ **Hubert Poell** (Austrija): *Glazbene škole — prilozi općem razvoju kulture*

¹ Pod »glazbenim zrcalima« autorica podrazumijeva svoju metodu glazbene poduke koja se temelji na kinestetičkoj analogiji s glazbenim shemama.

i obrazovanja. Modeli i strategije za infrastrukturno pozicioniranje u revitaliziranim zgradama.

Konferencija se nastavila odvijati u pet usporednih dvodnevni sesija naslovljenih kako slijedi: 1) *Pedagogija i metodika obrazovanja*, 2) *Izvedbena umjetnost*, 3) *Glazbena teorija i povijest*, 4) *Glazbeni folklor i koreografija*, 5) *Likovne umjetnosti*. Zbog takvog rasporeda moguće je izvijestiti samo o onoj sesiji u kojoj sam i sama sudjelovala, a to je *Glazbena teorija i povijest*. Od 20 predviđenih izlaganja održano ih je 16, jer četvero izlagača nažalost nije došlo a ni poslalo svoja izlaganja. Koliko se čulo u stankama, s tim su se problemom susretali i u ostalim sesijama. S druge strane, zahvaljujući tome moglo se gdjekad čuti i pojedina izlaganja iz drugih sesija. To je primjerice bio slučaj s izlaganjem **Ljubomira Karadžova** o specifičnim osobinama i komunikacijskim problemima PR-a u umjetničkim organizacijama, koje je bilo predstavljeno u okviru 5. sesije.

Budući da nisu bili prisutni najavljeni izlagači iz Rumunjske, Poljske i Bjelorusije, svi izlagači na ovoj sesiji, osim Sanje Majer-Bobetko i Stanislava Tuksara iz Hrvatske, bili su iz Bugarske, a izlaganja su bila predstavljena sljedećim redoslijedom: 1) **Stefan Harkov**: *Rani tipovi neumatske notacije iz 9. i 10. stoljeća*; 2) **Stanislav Tuksar**: *Predavanje povijesti glazbe na Zagrebačkom sveučilištu: od nacionalnog do supranacionalnog i Vice Versa*, kojim je uz sjajnu PowerPoint prezentaciju izložena povijest te nastave od samih početaka do danas; 3) **Stefanka Georgieva**: *O jednom nepoznatom zapisu pjesme bugarskog narodnog preporoda »Vjetar puše, Balkan stenje«*, gdje autorica upozorava na Kuhača kao prvog njezina zapisivača; 4) **Sanja Majer-Bobetko**: *Knjiga Ivana Kamburova H'rvatska muzika. Minalo i s'vremenost'*, kojim se ta glazbenohistoriografska sinteza analizira, poglavito s obzirom na politički i kulturološki kontekst revitalizacije hrvatsko-bugarskih odnosa uoči i tijekom II. svjetskog rata; 5) **Toni Šekerdžieva-Novak**: *Tadeusz Baird — romantičar poslijeratne Poljske*; 6) **Milena Šušulova-Pavlova**: *Teorija točke preokreta [Tipping Pointstheory] i glazba*; 7) **Miroslav Nedjalkov**: *O foničnim svojstvima kvarte i njezinu tretiranju u polifonoj glazbi*; 8) **Antoaneta Radoslavova-Dojčeva**: *Glazbeno-obrazovne emisije u programima Bugarskog nacionalnog radija — početak, razvoj, smjerovi*; 9) **Hristo Krotev**: *Metričke tabele u glazbi*; 10) **Angelina Petrova**: *Kognitivan pristup solfeggiu — nove interpretacije i ideje*; 11) **Vesela Naumova**: *Načela strukturiranja i klasifikacije harmonijskih materijala u glazbi 20. stoljeća*; 12) **Valja Jančovska**: *O glasovirskoj intonaciji*; 13) **Zdravka Hvarkata**: *Patriotske himne Dobri Hristova. Društvena namjena, kompozicijske osobitosti i povijesna sudbina*; 14) **Radostina Kacarova**: *Plovdivska tradicija dječje glazbene scene ili kako su nekad djeca učila glazbu s operetom »Bolesni učitelj«* maestra Georgija Atanasova i Dime Bojčeva; 15) **Nikolina Kroteva**: *O umjetničkoj slici u zborskim djelima Filipa Pavlova*; 16) **Galina Dimova-Georgieva**: *Relevantnost Adornova pogleda na masovnu kulturu i značenje danas*.

Široku i raznorodnu koncepciju znanstvenog skupa, što je razvidno iz programa, pratio je i šarolik program završnog koncerta studenata Akademije za glazbu, ples i likovne umjetnosti u Plovdivu, kojim se jasno pokazala koncepcija

studija otvorena prema različitim glazbenim žanrovima i stilovima: od folklorne do umjetničke i jazz glazbe, koja se gdjekad približava i graniči s nekim modelima glazbene *pop* kulture.

Sanja MAJER-BOBETKO
Zagreb

NICA — COLLOQUE INTERNATIONAL 'LES CIRCULATIONS MUSICALES ET THÉÂTRALES EN EUROPE VERS 1750 — VERS 1815', CENTRE DE LA MÉDITERRANÉE MODERNE ET CONTEMPORAINE — MSHS— UNIVERSITÉ NICE SOPHIA ANTIPOLIS — INSTITUT UNIVERSITAIRE DE FRANCE — INSTITUT DE RECHERCHES SUR L'HISTOIRE DU SEPTENTRION, UNIVERSITÉ CHARLES DE GAULLE LILLE 3 — UNIVERSITY OF HELSINKI, 20-22. 11. 2014.

U metropoli francuske Azurne obale Nici održan je od 20. do 22. studenog 2014. međunarodni muzikološko-teatrološki skup pod naslovom »Les circulations musicales et théâtrales en Europe vers 1750 — vers 1815« (Glazbena i kazališna kolanja u Europi od oko 1750. do oko 1815). Organizirali su ga Centre de la Méditerranée Moderne et Contemporaine Sveučilišta Sophia Antipolis u Nici, Institut Universitaire de France, Institut de Recherches Historiques du Septentrion Sveučilišta Lille 3 i Sveučilište u Helsinkiju iz Finske (organizatori skupa: Pierre-Yves Beaurepaire, Charlotta Wolff i Mélanie Traversier). Službeni jezici skupa bili su francuski i engleski.

Rad skupa bio je podijeljen u četiri sesije. U prvoj, pod naslovom *L'étranger et le national: les circulations et la définition du goût* (*Strano i nacionalno: kolanja i definicija ukusa*; predsjedala Mélanie Traversier), podneseno je sedam priopćenja: **William Weber** (California State University, Long Beach), *Domestic versus Foreign Composers at the Opera and the King's Theatre in the 18th Century*; **Youri Carbonnier** (Université d'Artois), *Musiques et musiciens étrangers à la Musique du roi, Versailles, vers 1750-1792*; **Pauline Lemaigre-Gaffier** (Université de Versailles, Saint-Quentin), *Cristalliser les circulations théâtrales et musicales? Génie des nations et service du roi de France dans L'état actuel de la Musique de la Chambre du Roi et des trois spectacles de Paris (1761-1777)*; **Rebecca Dowd Geoffroy-Schwinden** (Duke University), *Bernard Sarrette and the Acquisitions of Musical Manuscripts for the Bibliothèque du Conservatoire (1798-1800)*; **Stanislav Tuksar** (Sveučilište u Zagrebu), *Musical Prints from c. 1750-1815 in the Dubrovnik Franciscan Music Collection (HR-Dsmb)*; **James Harriman-Smith** (University of Cambridge), *Shakespeare's Ambassador: the Influence*

and *Legacy of David Garrick in France and Germany*; **Katherine Hambridge** (University of Warwick), *Melodramatic Confrontations in Berlin, 1800-1815*.

U drugoj sesiji pod naslovom *Les élites, acteurs de circulations musicales et théâtrales* (Elite, sudionici glazbenih i kazališnih kolanja; predsjedavao Rahul Markovits) podneseno je pet priopćenja: **Nathalie Rizzoni** (CNRS — Université Paris-Sorbonne), *Des cartons d'archives aux cartons d'écrans: la diffusion du théâtre français en Russie à la fin du XVIIIe siècle*; **Charlotta Wolff** (Sveučilište u Helsinkiju), *L'ambassadeur des spectacles: le comte de Creutz et l'opéra*; **Alexei Evstratov** (Institute for Advanced Study, Berlin), *L'économie symbolique des structures dramatiques dans l'Europe francophone: la comédie et le savoir social*; **Matthieu Magne** (Université Nice Sophia Antipolis), *De la loge au salon: la musique et le théâtre comme éléments du langage aristocratique dans la Monarchie des Habsbourg au tournant du XVIIIe siècle*; **David Do Paçq** (Institut Universitaire Européen, Firenca), *Circulations des hommes, constructions des réputations et mobilités sociales: la carrière de Lorenzo Da Ponte sous le patronage des comtes de Cobenzl (1779-1792)*.

U trećoj sesiji pod naslovom *L'itinérance des matières musicales et littéraires* (Putevi glazbenih i književnih materijala; predsjedavao Philippe Bourdin) podneseno je pet priopćenja: **Cliff Eisen** (King's College, London), *Music Transmission in the Eighteenth Century: the Mozartean Paradigm*; **Vjera Katalinić** (Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb), *An 18th-century Itinerant Violin Virtuoso and His Travelling Themes*; **Robert Adelson** (Musée du Palais Lascaris, Nica), *L'introduction et la diffusion du piano à queue en France (1781-1797): éclairages et documents nouveaux*; **Flora Mele** (Université Paris-Sorbonne), *L'adaptation des spectacles français à travers la Correspondance de Favart*; **Virginie Yvernault** (Université Paris-Sorbonne), *Figaro en Europe. Circulation, réception et appropriation des oeuvres de Beaumarchais au XVIIIe siècle*.

U četvrtoj sesiji pod naslovom *Mobilité artistique et diffusion des oeuvres: presse, traduction et réception* (Umjetnička mobilnost i rasprostranjenost djela: tiskovine, prijevodi i recepcija; predsjedavala Charlotta Wolff) bilo je predviđeno da se podnese pet priopćenja (autor ovog izvješća nije bio nazočan na toj sesiji): **Marie Glon** (École des Hautes Études en Sciences Sociales, Pariz), *Quand les danses circulent par la poste*; **Magali Soulatges** (Université d'Avignon), *'Il faut du nouveau': fonctions et enjeux de l'information théâtrale et musicale internationale dans le Courier d'Avignon (1733-1793)*; **Alessia Castagnino** (Fondazione Luigi Einaudi, Torino), *Haendel à Florence. Traductions et représentations publiques et privées de ses oratorios dans le Grand-Duché de Toscane (1768-1772)*; **Julie Johnson** (University of Melbourne), *Political Translation in Revolutionary Lyon. A Retranslation of Metastasio's Artaxerxes*; **Aurélie Barbuscia** (Institut Universitaire Européen, Firenca), *Le congrès de Vienne: nouvelle 'feuille de route' pour une carrière musicale internationale, le cas de Gioachino Rossini*. Zaključke je na kraju sazeo **Philippe Bourdin** (Université Blaise-Pascal, Clermont-Ferrand).

Među 22 podnositelja priopćenja bilo je ukupno 11 muzikoloških, 7 teatroloških, 3 'mješovita' referata i jedna plesna tema.

Profili, sadržaji i načini iznošenja pojedinih priopćenja bili su vrlo raznoliki. Uglavnom su referenti donosili vrlo detaljne uvide u specifične pojave iz područja kojima se specijalistički bave, što je ponekad graničilo s bizarnostima na što su, međutim, naviknuti svi oni koji imaju iskustva s mentalitetom francuskog znanstvenog okružja. Tako je, na primjer, N. Rizzoni izvijestila o izvadcima kazališnih tekstova i rudimentalnim notnim zapisima pronađenim na kazališnim kartonskim panoima kao izvoru podataka o rasprostranjenosti francuskog kazališnog repertoara u Rusiji krajem 18. stoljeća, dok je Rus Alexei Evstratov, trenutno na studijskom boravku u Berlinu, svoje opservacije o simboličkoj ekonomiji dramskih struktura u frankofonskoj Europi iznosio na francuskom uz istodobno prikazivanje *power pointa* na engleskom. Priopćenja s ovog znanstvenog skupa bit će objavljena u zasebnom zborniku u seriji *Studies in the Enlightenment* Sveučilišta u Oxfordu.

Stanislav TUKSAR
Zagreb

ZAGREB — ZNANSTVENI SKUP I SVEČANI KONCERT POSVEĆEN STOTOJ GODIŠNJICI ROĐENJA NATKA DEVČIĆA, IVE MAČEKA I STJEPANA ŠULEKA, RAZRED ZA GLAZBENU UMJETNOST I MUZIKOLOGIJU I ODSJEK ZA POVIJEST HRVATSKE GLAZBE HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI, HRVATSKO DRUŠTVO SKLADATELJA, 28. 11. 2014.

U Zagrebu je, samo mjesec dana nakon trodnevnoga međunarodnoga znanstvenog skupa posvećenog Ivanu Zajcu (1832-1914), Razred za glazbenu umjetnost i muzikologiju i Odsjek za povijest hrvatske glazbe Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u suradnji s Hrvatskim društvom skladatelja organizirao 28. studenoga 2014. jednodnevni Znanstveni skup i svečani koncert posvećen stotoj godišnjici rođenja trojice akademika: Natka Devčića (1914-1997), Ive Mačeka (1914-2002) i Stjepana Šuleka (1914-1986). Skup je, kao i prethodni, održan u dvorani Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Otvorili su ga pozdravnim govorima Zvonko Kusić, predsjednik HAZU, i Frano Parać, tajnik Razreda za glazbenu umjetnost i muzikologiju HAZU. Akademik Kusić je govorio o ulozi Razreda u nastojanju Akademije u formiranju društvene svijesti i mijenjanju poremećenog sustava vrijednosti, upozorivši na paradoks da jedan mali razred HAZU ima u prepoznatljivosti Akademije u društvu golem učinak, spomenuvši i poimence za to zaslužne akademike, članove Razreda. I dok je akademik Kusić

izrazio zadovoljstvo da Razred znanstvenim skupom odaje počast Devčiću, Mačeku i Šuleku prije svega kao učiteljima, akademik Parać je u svome pozdravnom govoru našao još jednu zajedničku crtu te trojice akademika, a to su visoki kriteriji u svim sferama kojima su se bavili.

Uvodnu je riječ govorio akademik Nikša Gligo, predsjednik organizacijskog odbora skupa, nadovezavši se u početku na uvodnu riječ akademkinje Koraljke Kos iz zbornika radova sa simpozija pod naslovom *Generacija 1906*, održanog u povodu 100. obljetnice rođenja Ivana Brkanovića, Mila Cipre i Borisa Papandopula, koje »povezuje godina rođenja, ali ništa drugo«, da bi zaključio, da je u slučaju Devčića, Mačeka i Šuleka »riječ jednostavno o različitim vrstama glazbenog identiteta, koje je neizostavno određenje hrvatske glazbe 20. stoljeća« i da je cilj Skupa to i dokazati.

O višestrukom Devčićevom, Mačekovom i Šulekovom doprinosu hrvatskoj glazbi druge polovine 20. stoljeća govorilo je devet sudionika, redom izlaganja: **Leon Stefanija** (Ljubljana): *Šulekovi gudački kvarteti, opus za gudački kvartet Lucijana Marije Škerjanca i Štiri poročila za gudački kvartet Marijana Lipovšeka: bilješke uz povijest narativnosti glazbe 20. stoljeća*, **Eva Sedak**: *Prilozi za biografiju Stjepana Šuleka*, **Zoran Juranić**: *Stjepan Šulek kao profesor kompozicije*, **Ingrid Pustijanac**: *Kasni opus Natka Devčića (Lirska scena za bariton, rog i gudački kvartet iz 1984. i Gudački kvartet iz 1987. godine)*, **Alma Zubović**: *Maček kao pijanist i pedagog*, **Dalibor Davidović**: *Bilješka o sudu: Slučaj Šulek*, **Davorica Radica**: *Devčićevim stopama po Aspektima suvremene glazbe*, **Haris Nonveiller**: *Natko Devčić kao nastavnik harmonije i njegov udžbenik Harmonija* i **Mirjana Sirišević**: *Pasakalja i čakona u kombiniranim formama Stjepana Šuleka*. Dakle, najviše je radova bilo posvećeno različitim aspektima životopisa i opusa Stjepana Šuleka (5), tri su se izlaganja bavila opusom i pedagoškim radom Natka Devčića, a Ivo Maček je jednim predavanjem predstavljen kao pijanist i pedagog.

Od radova koncentriranih oko ličnosti i stvaralaštva Stjepana Šuleka, **Eva Sedak** je, u zanimljivom izlaganju, temeljenom na istraživanju skladateljeve osobne i obiteljske dokumentacije te opsežne privatne i profesionalne korespondencije, koje je počela ujesen 2013. godine, donijela nove podatke iz majstorova životopisa (porodično stablo i podaci o djedu, roditeljima, učiteljima glazbe i udžbenicima, prvim skladbama itd.), pridonoseći time i jasnijem sagledavanju njegove osobnosti, dok je **Dalibor Davidović** u svome radu na primjeru prosudbi glazbe Stjepana Šuleka, na temelju analize diplomskih radova Lidije Balog (sada i Petrović) i Ivane Bušić (sada Kocelj), potom članka Pavla Stefanovića o Drugom klasičnom koncertu, te vlastitoga »oslušivanja unutrašnjih pomaka« Druge simfonije, razmotrio recepciju Šulekove glazbe »na razini autora, slušatelja i samih djela«.

Pojedinim dijelovima opusa, pojedinim skladbama ili posebnim odlikama Šulekovih i Devčićevih skladbi pozabavilo se troje izlagača: gost iz Slovenije, **Leon Stefanija**, svoje je izlaganje posvetio promišljanju odnosa prema klasičnom

u glazbi druge i treće četvrtine 20. stoljeća na temelju usporedbe dvaju ciklusa: Šulekovih pet gudačkih kvarteta *Moje djetinjstvo* i *Četiri poruke* za gudački kvartet Marijana Lipovšeka. **Mirjana Sirišćević** u svome je predavanju analizirala primjere Šulekova kombiniranja polifonih i homofonih oblika (pasakalje i čakone s fugom, odnosno ronom) u drugom i trećem stavku četvrte simfonije, drugom stavku Drugog klavirskog koncerta te Interludiju između prve i druge slike iz opere *Koriolan*. **Ingrid Pustijanac** je analizirala odnos glazbe i pjesničkih predložaka u Devčićevoj *Lirskoj sceni* iz 1984. te predstavila nekoliko karakterističnih skladateljskih postupaka u tome djelu kao i u Gudačkome kvartetu iz 1987. godine, iz kojih je razvidan proces kontinuiranog razvoja Devčićeve skladateljske tehnike.

Kako Devčić, Maček i Šulek nisu bili djelatni samo kao skladatelji opusa kojima je, kako je u najavi Skupa napisano, »teško pronaći neki zajednički nazivnik«, taj je pronađen u još jednoj za svu trojicu akademika zajedničkoj djelatnosti — pedagoškoj. Legendarne nastavnike na Muzičkoj akademiji u Zagrebu predstavili su svojim radovima njihovi učenici i nasljednici; oni koji su bili njihovi učenici, kao što je Juranić bio Šulekov ili Nonveiller Devčićev, prikazali su ih evokativno i subjektivno, ali kako je i u publici bilo mnogo onih koji ih se i sami sjećaju ili su im također bili učenici, odziv je bio prepoznavajući i emotivan, (čak i kod izvjestiteljice koja se osobno sjeća samo profesora Devčića, i to samo po uljudnom odzdravljanju na pozdrave na hodniku Gundulićeve 6, ali i po brojnim pričama od kojih je na kraju satkana i legenda). Drugi dio izlaganja **Harisa Nonveillera**, u kojemu je govorio o još jednom Devčićevu doprinosu pedagogiji, udžbeniku *Harmonija*, bio je objektivnije naravi. Takvi su bili i radovi **Alme Zubović** i **Davorke Radice**, koje su govorile o pedagoškoj djelatnosti Ive Mačeka, odnosno Natka Devčića iz druge ruke — svjedočenja učenika i kolega u prvome slučaju i vlastitih iskustava u radu na nastavničkom programu u drugome. **Alma Zubović** je ipak veći dio svog izlaganja posvetila Mačekovu školovanju, pijanističkoj karijeri i odlikama njegovih interpretacija, a **Davorka Radica** je svoje izlaganje posvetila programu predmeta *Aspekti suvremene glazbe* (preimenovanog u *Aspekti glazbe 20. stoljeća*), što ga je Natko Devčić osmislio godine 1968. i predavao na Muzičkoj akademiji u Zagrebu u cilju pronalaženja pedagoške poveznice s današnjim vremenom.

Znanstveni je skup završen koncertom na kojemu su članovi Gudačkoga kvarteta *Sebastian* (Anđelko Krpan i Anton Kirilov, violine, Nebojšta Floreani, viola i Zlatko Rucner, violončelo) izveli »neuobičajeno formalno disponiran« (Nikša Gligo) Gudački kvartet iz 1987. Natka Devčića i »trostavačni (ili možda dvostavačni?, jednodijelni, ili čak peterodijelni?)« (Eva Sedak) Peti gudački kvartet iz ciklusa *Moje djetinjstvo*, koji je Stjepan Šulek skladao 1984-1985. i posvetio »Mojoj sestri Eli«, a Pavle Zajcev na violončelu i Srebrenka Poljak na klaviru odsvirali su Sonatu za violončelo i klavir Ive Mačeka, skladanu 1955. u tradiciji klasično-romantičke sonate, »djelo suverenog tehničkog umijeća i snažna, uverljiva glazbenog izričaja« (Koraljka Kos).

Znanstveni skup posvećen stotoj obljetnici rođenja Natka Devčića, Ive Mačeka i Stjepana Šuleka doveo nas je bliže cilju sagledavanja ne samo različitih vrsta njihova glazbenog identiteta nego i njihovih osobnosti, i to ne samo javnih (u ulozi pedagoga) nego i privatnih, koje nam se pomalo otkrivaju iz iščitavanja dosad nedostupne korespondencije i dnevnčkih zapisa te iz svjedočenja njihovih učenika i suvremenika.

Tatjana ČUNKO
Zagreb

ZAGREB — OKRUGLI STOL OSTAVŠTINA JURICE MURAJA, RAZRED ZA GLAZBENU UMJETNOST I MUZIKOLOGIJU HAZU I ODSJEK ZA POVIJEST HRVATSKE GLAZBE HAZU, 4. 12. 2014.

Rijetko koji hrvatski glazbenik ima tu postumnu čast da se objavi monografija o njemu te organiziraju čak dva znanstvena skupa. Godinu dana nakon smrti jednog od najistaknutijih hrvatskih pijanista i profesora Muzičke akademije, te jednog od utemeljitelja Varaždinskih baroknih večeri, akademika Jurice Muraja, objavljena je knjiga *Murai* autorice Erike Krpan (Varaždinske barokne večeri, Varaždin 2000). Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti objavila je spomenicu u ciklusu publikacija *Spomenice preminulim academicima (Jurica Murai 1927.—1999.,* ur. Jerko Bezić, HAZU, Zagreb 2001) u kojoj je biografski dio pisao Vladimir Krpan, a prilozi su djelomično preuzeti iz monografije Erike Krpan. Budući da se 2014. godine navršilo 15 godina od Murajevе smrti, u njegovu je rodnom gradu Varaždinu 26. rujna u organizaciji Zavoda za znanstveni rad u Varaždinu HAZU i Koncertnog ureda Varaždin, a kao jedan od popratnih programa 44. Varaždinskih baroknih večeri, održan znanstveni skup *Akademik Jurica Murai — život i djelo. Muzikološki, pedagoški i reproduktivni doprinos hrvatskoj glazbi*, na kojemu su sudjelovali Seadeta Midžić, Ernest Fišer, Tamara Jurkić Sviben, Hrvoje Jugović i Marijan Kraš, a nekadašnji Murajev student Hrvoje Jugović izveo je prigodni program na *Hammerklaviru*.

Dio ostavštine Jurice Muraja i njegove supruge, također pijanistice i klavirske pedagoginje Elle Murai-Kovačić, koju su Odsjeku za povijest hrvatske glazbe HAZU u travnju 2014. godine darovali zakonski nasljednici Zvonimir i Silvija Kren iz Zagreba, sadrži obilje zanimljive i važne građe, pa je stoga 4. prosinca 2014. održan u Preporodnoj dvorani u Zagrebu okrugli stol pod nazivom *Ostavština Jurice Muraja*. Organizatori su bili Razred za glazbenu umjetnost i muzikologiju HAZU i Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU, a sudjelovalo je sedam muzikologa i jedna pijanistica. Predsjednik HAZU akademik Zvonko Kusić i tajnik Razreda za glazbenu umjetnost i muzikologiju akademik Frano Parać obratili su

se na početku skupa nazočnima, među kojima su bili i predstavnici glazbenih te kulturnih institucija iz Varaždina. Izlaganja koja su slijedila pokazala su raznovrsnost djelatnosti Jurice Muraja. O njemu kao klavirskom pedagogu govorila je njegova bivša studentica, pijanistica Tamara Jurkić Sviben, a o interpretacijama Jurice Muraja Erika Krpan, koja je oživila svoje izlaganje snimkom Murajeve izvedbe jedne Scarlattijeve sonate, što je posebno svečano zazvučalo u dvorani punoj poštovatelja velikog pijanista. Muzikološki rad Jurice Muraja predstavljen je dvama referatima: Vjera Katalinić govorila je o Murajevim redakcijama klavirskih djela »malih majstora« (L. Ebner, F. Livadić i dr.), a Koraljka Kos o Sonati za klavir u b-molu Dore Pejačević, za čije izdanje je Muraj napravio redakciju a Koraljka Kos je bila urednica (Hrvatsko muzikološko društvo, Zagreb 2002).

Ostavština Jurice Muraja darovana Odsjeku za povijest hrvatske glazbe HAZU sastoji se od dva osnovna dijela: muzikalija (rukopisnih i tiskanih) i 26 albuma s koncertnim programima i kritikama. Vedrana Juričić, voditeljica Knjižnice HAZU, predstavila je tu građu u osnovnim crtama te pojasnila proces digitalizacije zahvaljujući kojem će građa iz ostavštine Muraj biti dostupna javnosti putem interneta na Digitalnoj zbirci Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (DIZBI). Budući da se dio Murajeve ostavštine nalazi i u Zbirci muzikalija i audio-materijala Nacionalne i sveučilišne knjižnice, voditeljica te Zbirke Tatjana Mihalić u svojem je izlaganju izvijestila da se u NSK čuva oko 2.000 svezaka tiskanih muzikalija te dvjestotinjak knjiga iz ostavštine Jurice Muraja. Djela hrvatskih skladatelja 20. stoljeća u ostavštini Jurice Muraja u Odsjeku za povijest hrvatske glazbe bila su tema izlaganja Alme Zubović, a Sanja Majer-Bobetko govorila je o glazbenim kritikama koje svjedoče o bogatoj Murajevoj pijanističkoj karijeri s oko 800 održanih koncerata od 1937. do 1999. godine.

Nakon okruglog stola u istoj je dvorani uslijedio koncert na kojem su nastupili Murajevi kolege s Muzičke akademije Vladimir Krpan i Pavica Gvozdić (oboje *prof. emeritus*) te nekadašnja studentica, red. prof. Ida Gamulin, s djelima L. Sorkočevića, F. Livadića, V. Lisinskog, F. Chopina, F. Schuberta i W. A. Mozarta. U predvorju dvorane bila je postavljena prigodna izložba o Muraju, koju je priredio bračni par Kren.

Na kraju treba pohvaliti organiziranje ovakvog muzikološkog i koncertnog događanja, jer se pokazalo kako donacija neke ostavštine može biti poticaj za nova istraživanja koja obogaćuju našu spoznaju ne samo o životu i radu nekog umjetnika, nego i o glazbenoj kulturi njegova doba općenito. Ozbiljnost s kojom se pristupilo obradi ostavštine i zanimljiva izlaganja mogu biti pokazatelj drugim potencijalnim donatorima da ostavštine glazbenika, koje su još uvijek u privatnom vlasništvu, poklone nekoj od glazbenih knjižnica, gdje će ta građa biti adekvatno čuvana i, što je osobito važno, pristupačna javnosti.

Nada BEZIĆ
Zagreb

ZAGREB — DANI OTVORENIH VRATA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI U ODSJEKU ZA POVIJEST HRVATSKE GLAZBE ZAVODA ZA POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI, KAZALIŠTA I GLAZBE HAZU, 25-26. 11. 2014.

S ciljem da se šira javnost upozna s djelatnošću Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti te njezinih znanstveno-istraživačkih, muzejsko-galerijskih i ostalih jedinica, od 2011. organizira se dvodnevna manifestacija pod nazivom *Dani otvorenih vrata HAZU*. Odsjek za povijest hrvatske glazbe od početka sudjeluje u ovoj manifestaciji pripremajući prigodne izložbe ili predavanja te koncerte u Preporodnoj dvorani palače Narodnoga doma u Opatičkoj 18. Tako je 29. i 30. studenog 2011. predstavljena djelatnost istraživača Odsjeka kroz poster-izložbu *Od arhivske prašine do glazbenog podija*. Posteru su bili podijeljeni u pet cjelina: *Arhivska prašina*, *Vrste izvora*, *Obrada izvora*, *Kontekstualna kulturološka istraživanja* i *Prema glazbenom podiju*. U njima su predstavljene različite faze muzikološkog istraživanja — od pronalaska izvora do različitih vrsta i mogućnosti njihova predstavljanja. Materijale su prikupili svi istraživači u Odsjeku, a postere su izradile Vjera Katalinić i Lucija Konfic. Održan je i koncert studenata violine s Muzičke akademije u Zagrebu iz klase red. prof. Anđelka Krpana. Marija Župančić, Dora Maganić i Elizabeta Palić uz klavirsku pratnju Renate Hil izvele su djela Anđelka Klobučara, Borisa Papandopula i Josipa Štolcera Slavenskog. Nakon Dana otvorenih vrata poster-izložba postavljena je ispred prostorija Odsjeka za povijest hrvatske glazbe, gdje je mogu pogledati korisnici Knjižnice i svi zainteresirani.

Naredne je godine, 13. i 14. studenog 2012, pripremljena multimedijaska prezentacija *U potrazi za hrvatskom glazbenom baštinom*, koju je vodila Vjera Katalinić. Održan je i istoimeni koncert Studentskog baroknog ansambla pod umjetničkim vodstvom Darija Poljaka, na kojem su izvedena djela Ivana Lukačića, Tomasa Cecchinija, Luke Sorkočevića. Kao solistice nastupile su sopranistica Jelena Čilaš i mezzosopranistica Sonja Runje.

Tema Dana otvorenih vrata u Odsjeku za povijest hrvatske glazbe održanih 19. i 20. studenog 2013. bila je *Hrvatska muzikologija u europskom znanstvenom prostoru*. Prigodnim predavanjima i posterima predstavljen je europski istraživački projekt *Music Migrations in the Early Modern Age: the Meeting of the European East, West and South (MusMig)*, koji se financira sredstvima programa HERA (*Humanities in the European Research Area*). Trogodišnji projekt započeo je 1. rujna 2013. pod vodstvom Vjere Katalinić, upraviteljice Odsjeka za povijest hrvatske glazbe. Uz Hrvatsku, u projektu sudjeluje još pet istraživačkih grupa: jedna iz Slovenije te po dvije iz Njemačke i Poljske. Tema migracijâ bila je nit vodilja i za koncert. Studentski barokni orkestar Muzičke akademije u Zagrebu pod umjetničkim vodstvom Darija Poljaka predstavio je program s djelima skladatelja migranata 18. stoljeća: Bartolomea Cordansa, Georga Friedricha Händela, Amanda Ivančića, Pietera van Malderea i Johanna Baptista Vanhala. Ovaj je koncert, kao i godinu ranije, zabilježen na DVD-u koji je dostupan u Knjižnici Odsjeka za povijest hrvatske glazbe.

Program 2013. obogaćen je predstavljanjem Digitalne zbirke Odsjeka, dostupne na web adresi <http://dizbi.hazu.hr>, kao i izložbom publiciranih radova istraživača Odsjeka. Zainteresiranim posjetiteljima posebno je predstavljena vrijedna i unikatna građa koja se čuva u Arhivu i Knjižnici Odsjeka. Ovakav bogat i raznolik sadržaj rezultirao je posebnim priznanjem *Večernjeg lista*, medijskog pokrovitelja Dana otvorenih vrata HAZU. U anketi provedenoj među posjetiteljima, predstavljanje Odsjeka za povijest hrvatske glazbe — zajedno s predstavljanjem Antropološkog centra HAZU — ocijenjeno je kao najzanimljivije.

Potaknuti tim priznanjem, predano smo se pripremali i za prošlogodišnje Dane otvorenih vrata, koji su održani 25. i 26. studenog 2014. Budući da je 2014. bila u znaku stote obljetnice smrti Ivana pl. Zajca, to je bila inspiracija i za naše sadržaje. Time smo se nadovezali na Međunarodni muzikološki skup *Ivan Zajc (1832-1914): Glazbene migracije i kulturni transferi u srednjoj Europi u 'dugom' 19. stoljeću*, održan u Zagrebu od 16. do 18. listopada 2014. Ivan pl. Zajc višestruko je zadužio hrvatsku kulturu, napose glazbenu: kao ravnatelj Opere Hrvatskoga narodnog kazališta u Zagrebu, ravnatelj Glazbene škole Hrvatskoga glazbenog zavoda u Zagrebu, skladatelj, glazbeni pedagog i pokretač profesionalizacije glazbenog života uopće. Kako bismo Zajčev život i rad što bolje približili posjetiteljima, pripremili smo program koji je obuhvaćao postere, izložbu, projekciju dokumentarnog filma i koncert. Poster *Putevima Ivana pl. Zajca. O stotoj obljetnici smrti*, na kojima je u središte interesa stavljen Zajc kao glazbenik migrant, predstavili su sljedeće teme: *Zajc u Rijeci (1832-1850)*, *Zajc u Milanu (1850-1855)*, *Zajc opet u Rijeci (1855-1862)*, *Zajc u Beču (1862-1870)*, *Zajc u Zagrebu (1870-1914)* te *Ivan Zajc: Zagrebačka glazbena topografija*. Materijale za postere prikupile su Lucija Konfic, Sanja Majer-Bobetko i Vilena Vrbančić, a izradila ih je Lucija Konfic.

Izložbom *Ivan pl. Zajc u Odsjeku za povijest hrvatske glazbe HAZU* predstavili smo osobito vrijednu građu koja se ovdje čuva u zbirci RARA. Riječ je o dvije zbirke Zajčevih autografa — jedne iz riječkog (sign. Zaytz 2008a) i jedne iz zagrebačkog razdoblja (sign. Zaytz 2008). Osim toga, u Odsjeku se čuvaju i tiskane note Zajčevih djela, zbornici radova koji su mu posvećeni, studije, članci, knjige te nekoliko libreta njegovih opera. Građa je bila artikulirana u tri cjeline: *Ivan pl. Zajc i njegova djela*, *Samo je jedan Nikola Šubić Zrinjski! te Istraživanja i predstavljanje života i djela Ivana pl. Zajca*. Autorice izložbe bile su Lucija Konfic i Vilena Vrbančić, koja je bila i kustosica izložbe. Vizualni sadržaji bili su upotpunjeni snimkama Zajčeve glazbe. Edukativna nota istaknuta je i projekcijom dokumentarnog filma o Ivanu pl. Zajcu iz 1998. godine, redatelja Bernardina Modrića i scenaristice Lovorke Ruck. Kruna događanja posvećenih Zajcu bio je koncert na kojem su izvedena njegova odabrana vokalna, instrumentalna i vokalno-instrumentalna djela. Nastupili su studenti solo pjevanja s Muzičke akademije u Zagrebu iz klase red. prof. Lidije Horvat-Dunjko (sopranistice Martina Đurđević, Antonia Dunjko i Barbara Suhodolčan, bas Toni Nežić i bariton Florijan Tavić; klavirska pratnja Mario Čopor), Gudački kvartet Muzičke akademije u Zagrebu (mentor izv. prof. Pavle Zajcev),

Hrvatski pjevački zbor »Ivan pl. Zajc« pod vodstvom Davora Kelića te Društveni orkestar HGZ-a, kojim je dirigirao maestro Zoran Juranić.

Dani otvorenih vrata HAZU u Odsjeku za povijest hrvatske glazbe redovito su bili izvrsno posječeni. Za programe su bili zainteresirani posjetitelji različitih dobnih skupina — od učenika i studenata do umirovljenika. Posebno valja istaknuti dobru suradnju s glazbenim školama iz Zagreba, Samobora, Varaždina i Bjelovara, kao i s Muzičkom akademijom iz Zagreba te Umjetničkom akademijom iz Osijeka. S obzirom na pozitivan odjek, nadamo se da smo pobudili interes i budućih istraživača za povijest hrvatske glazbe. Valja spomenuti da su u pripremama i realizaciji programa Dana otvorenih vrata HAZU u Odsjeku za povijest hrvatske glazbe sudjelovali svi djelatnici Odsjeka — Vjera Katalinić, Hana Breko Kustura, Lucija Konfic, Sanja Majer-Bobetko, Rozina Palić-Jelavić, Ennio Stipčević i Vilena Vrbanić, svjesni da je to dodatna mogućnost da predstave svoj rad posjetiteljima i prime od njih povratne informacije. Dosadašnja iskustva s Dana otvorenih vrata potvrdila su da je riječ o vrijednoj manifestaciji, u čiju ćemo pripremu i ove godine uložiti znanje, vrijeme, trud i kreativnost.

Lucija KONFIC i Vilena VRBANIĆ,
Zagreb